

VESELÝ VÝLET®

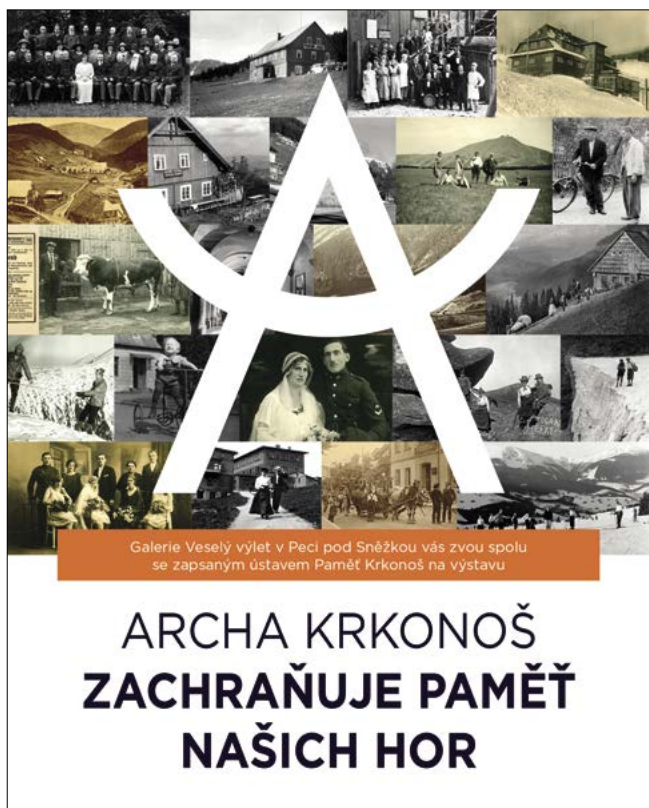
KRKONOŠE / 61

ZIMA 2025

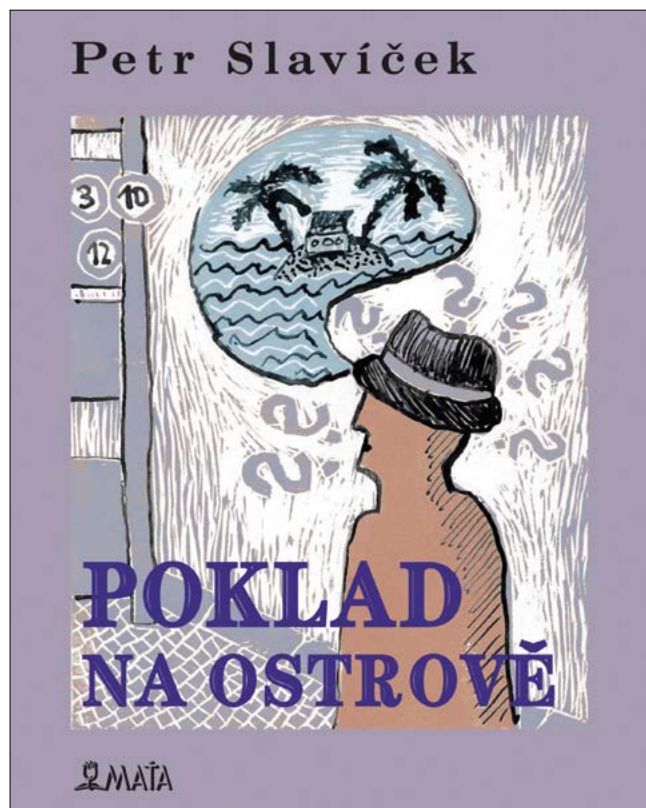
Se startovním číslem 158 letí do údolí Nor Henry V. Ljungmann v nejdelším soutěžním skoku 47 metrů při prvním mistrovství světa v lyžování. V Janských Lázních 15. února 1925 přihlíželo deset tisíc platících diváků výkonům lyžařů z deseti zemí. Norský závodník se nechal vyhecovat publikem a po skončení závodu předvedl ještě jeden nesoutěžní skok dlouhý 49 metrů. Na mokřem sněhu nepřekonal rekord můstku 56 metrů v držení místního šampiona Josefa Bergera, ale lidé se rozcházelí se zážitkem z výkonů na světové úrovni. Mezinárodní závody se vydařily a Janské Lázně vstoupily do historie lyžování. Letos na přelomu ledna a února proběhnou při příležitosti stoletého výročí několika-denní oslavy plné poučení, lyžování, setkávání a především zábavy. Lyže běžecké, sjezdové, skialpové, telemarkové, historické dřevěné, vzácně skokanské a přeměněné ve snowboard jsou hlavní náplní zimy. A jejich milovníci hlavním tématem tohoto vydání Veselého výletu.

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 2–3
D	Janské Lázně	str. 4–7
	Pec pod Sněžkou	str. 8–11
A	Malá Úpa	str. 12–13
	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
R	SkiResort ČERNÁ HORA – PEC	str. 16–17
	Žacléř	str. 18
M	Horní Maršov	str. 20–21
	Kurt Matz	str. 22
A	Doporučujeme osvědčené služby	str. 24–25
	Paměť Krkonoš	str. 26–27

Do konce ledna je otevřená výstava o tvorbě unikátní webové databáze Archa Krkonoš®. Zachycuje proces „4 x Z“, tedy získání, zpracování, zařazení a zpřístupnění informací a obrazových děl. Výstava ukazuje především prostřednictvím dobových fotografií konkrétní příběhy rodin (Sagasser, Czernin), nalezených rodinných fondů (Flögel, Berta Bönsch), proces osídlení a vysídlení, historii spolků, obcí, zpracování fotografií autorů (Jiří Havel) nebo práci s pamětníky. Je také inspirací pro případné zájemce o spolupráci se zapsaným ústavem Paměť Krkonoš.

Galerie Veselý výlet se v únoru zaplní pracemi Lenky Procházkové.

Evropa

(Petr Slaviček v letech 1987–1992)

*Dlouho vlastní domov hledám
konečně jsem na stopě
Konečně si klidně sedám
ve svobodné Evropě.*

*Zvučí jasně jako voda
jako jedna milá ves
Jako jedna krásná óda
od počátků až dodnes*

Stálé hledání hezkých, užitečných a také neokoukaných věcí pro infocentra a obchod Veselý výlet nám pomáhá poznávat tvůrce v rozličných oborech. Výtvarnice Lenka Procházková z Ústí nad Labem je propojená s Janskými Lázněmi a už řadu let i s Veselým výletem. Ve výtvarné tvorbě se zaměřuje především na kolorovanou kresbu a svými motivy oslovuje hlavně děti. Její obrazy jsou plné pohody, spokojených lidí a zvířat, květin, hezkého počasí, ukazují svět, jaký bychom si přáli mít. Na tvářích návštěvníků vzbuzují úsměv, přinášejí dobrou náladu, vždyť jejich autorka naučila lyžovat i slunce. Vazbou na Krkonoše se mezi Lenčiny motivy dostal Krakonoš, Sněžka, sjezdovky, sánky a jiné horské radovánky. Nejprve nám dodávala pohlednice, pexesa, omalovánky, dokreslovánky a vystřihovánky. Vždy na příští rok připravuje úzký nástěnný kalendář. Každý měsíc si děti vybarví obrázek podle předlohy na přilepené pohlednici a naučí se vtipnou básničku. Pro malé vítěze a účastníky závodů jsou diplomy a dřevěné medaile. *Zvíře, to si žije! Prostě poezie...* je úsměvný název nové Lenčiny knihy pro zvědavé děti. Na každé stránce najdou obrázek doplněný úspornou básničkou od manžela Josefa. Ilustrovala také *Krkonošovy pohádky* od Hany Primusové. Protože máme rádi autorské dárky určené jenom pro Veselý výlet, Lenka vytvořila motivy s krkonošskými atributy pro dámská a pánská trička. Jmenují se Odvážné a rozkvetlé Krkonoše. Na dětském triku je pán hor Krakonoš.

Naše spolupráce teď vrcholí autorskou výstavou Dobré nálady Lenky Procházkové v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. Na velkých formátech vyniká kresba i pointa každého motivu. Lenka je také pedagožkou a ráda děti motivuje k výtvarnému projevu. Výstava v Peci je vhodnou inspirací i pro jejich rodiče. Výstava je otevřená denně od 6. února do konce června 2025 s krátkou přestávkou po Velikonocích.

POKLAD NA OSTROVĚ

Petr Slaviček byl náš nejbližší přítel v dětství a dospívání. Spolu jsme prolezli celé východní Krkonoše, hledali vzácné květiny, tábořili v lese, vázali se k mučednickému kůlu, koukali na jeleny, hltali *Knihu lesní moudrosti*, zpívali lidovky, lyžovali třeba ve Lvím dole. I to snad ovlivnilo jeho básně, i když se mu pohled na svět dotvářel především za pobytu ve Velkém městě. Po trutnovském gymnáziu hledal cestu dál, poradil jsem mu Přírodovědeckou fakultu. Tam začal, ale stejně nakonec utekl na fildu. Protože Petr byl především filozof. A jak už to u takových bývá, hodně hloubavý kluk. Snad proto nejsou jeho básničky „ukecané“, se slovy obratně šetřil. O to jsou silnější. Nejraději máme ty zhudebněné, protože si je při zpěvu opakujeme. Dva roky po Petrově předčasném úmrtí Veselý výlet vydal v roce 1996 sbírku *Bledá tvář*. Velmi nás potěšilo, že Vladimír Mišík z ní dva texty zhudebnil a zařadil do alba *Nůž na hrdle*. Když Vladimír v srpnu 2007 vystoupil při Maršovské pouti na Bertholdově náměstí, bylo to pod oknem, za kterým Petr psal své poslední verše. Při setkání s přáteli brácha hraje na kytaru a vždy zazní Petrovy písničky. Při nejoblíbenějším textu *Vltavo, Vltavo hluboká jsi* bývám naměkko.

Knihu *Poklad na ostrově* z dochovaných strojopisů sestavili Miloš Klimeš a Luboš Snížek. Ilustracemi ji doprovodila dvorní výtvarnice Veselého výletu Květa Krhánková. Petrova druhá tištěná kniha vyšla o Vánocích 2024 v nakladatelství Mat'a v edici Bouře. V Maršově je v prodeji ve Veselém výletu a Nade dnem.

Informační centra Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole mají vše, aby usnadnila a zpříjemnila pobyt v kraji pod Sněžkou. Navíc jsou místem, kde si vypůjčíte klíče od zvláštních turistických cílů, jako jsou lesní hrádek Aichelburg nebo Muzeum Vápenka v Horních Albeřicích.

Obchod s dárky doplňuje základní službu. Veselý výlet už navštívily tisíce hostů, aby si vybraly mezi tisíci položkami vystavených praktických, poučných, chutných nebo jen milých věcí. Navštívili jsme podobné služby na stovkách míst ve všech obydlených kontinentech a víme, že při srovnání bychom se mezi nimi neztratili. **Sezónní noviny Veselý výlet** se dostanou k hostům na desítkách míst v Krkonoších díky vstřícnosti lidí z informačních center, muzeí, galerií, hotelů, pensionů a horských bud. Nejvyšším místem s distribucí Veselého výletu je naše oblíbená zastávka v Bufetu Na rozcestí. V Temném Dole i v Peci jsou ve stojanech zdarma i starší vydání v české, německé a polské verzi.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je místem, kde většínou již dobře známým hostům osobně doporučujeme cíle, aktivity a představujeme novinky v našem kraji. S mnohými máme mnoholetý hezký vztah, těšíme se na další setkání. Pension nenabízí žádný internetový vyhledávač ubytování. S hosty se domlouváme napřímo telefonem nebo elektronickou poštou. Chceme vědět, kdo přijede do našeho domova. Třípodlažní historický dům s moderní přístavbou je dost velkou plochou pro vystavení nám milých obrazů, grafik, fotografií, dobových dokumentů a dalších předmětů, mezi kterými je nám i hostům dobře.

Galerie Veselý výlet

Šestadvacet let jsou v sezóně denně k vidění autorské výstavy v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. Obrazy tu vystavovali třeba Tomáš Císařovský, Milan Hencel, Milan Chabera, Boris Jirků, Květa Krhánková, Petr Nikl, Jiří Petrbock, Jiří Škopek, Vlasta Třešňák, Lubomír Typl, grafiku Friedrich Iwan, Aleš Lamr, Stanislav Špelda a další. Z fotografů tvorbu představili například Christina Czernin-Morzin, Jiří Havel, Karel Hník, Bohdan Holomíček, Ctibor Košťál, Wenzel Lahmer, Tomáš Němec, Jan Pohribný, Josef Rakoncaj, Ladislav Sitenský, Miroslav Lanč Šmid, Pavel Štecha, Petr Toman a naposledy Martin Veselý. Škálu témat doplnily vlastivědné výstavy s tématem Krkonoš jako Zmizelé Sudety, Portréty z Krkonoše, Cedula a cedulky, Domy pod Sněžkou a naposledy o databázi Archa Krkonoš®.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřena denně od 8.30 do 17.30, v hlavní sezóně do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

E-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

Dnes lyžují miliony lidí a v zemích s vhodnými podmínkami patří zimní sporty k životnímu stylu. Před sto lety bylo lyžování mladým sportem, ve kterém se soutěžilo sotva dvacet let. Největší světové lyžařské závody se uskutečnily v Janských Lázních, které se tím zapsaly do dějin lyžařského sportu. Ještě chyběly sjezdové disciplíny.

MISTROVSTVÍ SVĚTA 1925

Zorganizovat světovou lyžařskou akci v Československu byl odvážný čin. V Harrachově očekávali zopakování velmi úspěšných Kongresových lyžařských závodů z února 1923. Kvůli kvalitnímu ubytování a termálnímu lázním s velkou kolonádou se pořadatelé ze Svazu lyžařů Republiky československé rozhodli pro Janské Lázně. V únoru 1925 se ve třech závodních dnech postavili na start účastníci z deseti zemí a dvanácti lyžařských svazů. Lyžařů bylo více než o rok dříve na první zimní olympiádě v Chamonix. Celkem proběhlo 359 startů, protože někteří lyžaři zvládli všechny tři disciplíny. Nejvyšší přidělené startovní číslo 222 měl Otto Beuraer z Pece, bratr pozdějšího mistra světa Gustava. Tomu v únoru 1925 ještě nebylo třináct let, ale jestli měl pět až dvacet korun za lístek ke stání, nechyběl mezi diváky. Kvůli nejistému počasí zůstali někteří přihlášení muži doma. Ano, mistrovství bylo jen pro pány. Závodníci soutěžili s plným nasazením v běhu na 50 a 18 kilometrů, ve skoku a sdruženém závodě. Přitom netušili, že se vítězové stanou mistry světa. Do Janských Lázní přijeli na Mezinárodní středoevropské lyžařské závody. Až v roce 1937 byla soutěž na kongresu lyžařské federace FIS uznána jako mistrovství světa, ale druhé. Tím prvním měly být zimní olympijské hry v Chamonix v roce 1924, kde se stejně jako v Janských Lázních ještě neuděloval mistrovský titul. Na kongresu FIS v roce 1965 byly uznány jako mistrovství světa i závody z let 1925 až 1935. Tím se mezinárodní klání v Janských Lázních stalo v pořadí

1. samostatným mistrovstvím světa, ale 2. po olympijských hrách. Při konečném rozhodnutí FIS už řada účastníků nebyla na světě.

Pro nejlepší lyžaře z klání v Janských Lázních donátoři připravili desítky cen, tedy medailí, plaket a pohárů. Vítěz sdruženého závodu, což byla nejváženější, a navíc již olympijská disciplína, získal hlavní cenu broušený křišťálový pohár prezidenta republiky T. G. Masaryka. Například bronzová plaketa od akademického sochaře Karla Dvořáka na mramorovém podstavci pro medailisty ve skoku vážila pětadvacet kilo. Rivalita mezi česky a německy mluvícími lyžaři byla pověstná. Vznikla již za rakouské monarchie, což připomíná i známý příběh lyžařského mistra Bohumila Hanče. Po založení Svazu českých lyžařů roku 1903 se čeští Němci o šest let později sdružili v HDW, tedy ve Hauptverband der deutschen Wintersportvereine, s centrálou v Liberci. Po vzniku republiky byli v národním družstvu vždy zástupci Svazu a HDW. Jak už to bývá, závodníci se respektovali více než funkcionáři, novináři a diváci na lyžařských závodech. Vedení obce Janské Lázně tvořené výhradně českými Němci se k pořádání mistrovství Svazem stavělo vlažně. Nebránilo akci uspořádat, ale nepomohlo. Místní podnikatelé využili příležitost k plnému obsazení hotelů a pensionů, i proto se obyvatelé chovali k organizátorům vstřícně. Nejvíce byla nápomocná místní akciová společnost provozující lázně. Několika lyžařským svazům poskytla ubytování, závodníci měli před i po závodě volný vstup do termálních koupelí. Ovšem organizační tým byl český a odvedl heroický výkon. S drobnou výjimkou. Ve volný den v pátek 13. února nebral konec večer v lázeňské kolonádě se zábavou lyžařů, hostů a organizátorů. Druhý den ráno při startu mistrovského závodu na 18 kilometrů se nedařilo obsadit všechny kontroly a občerstvovací stanice. Do služby nepřišla řada unavených dobrovolníků, vše zachraňovali sokolové z Prahy. Problémy se podařilo skrýt a organizaci celého mistrovství účastníci i hosté hodnotili jako skvělou. Závodili tu vedle našich Francouzi, Italové, Jugoslávci, Němci, Norové, Poláci, Rakušané, Rumuni a Švýcaři. Z dnešních lyžařských velmocí chyběli jen Švédí, Finové, Severoameričané, Japonci a Rusové. Ti se v roce 1925 utápěli stejně jako dnes v jiných než sportovních problémech. Každého závodníka před startem v nejdelším závodě i na trati a po dojetí vyšetřil lékař. Lékařský tým tvořilo šestnáct doktorů.

Padesátikilometrový závod se nejel na okruzích, trať představovala výlet na druhou stranu Krkonoš. Závodníci vystoupali Lobkovicovou cestou přes Zrcadlové boudy do sedla u dnešní Kolínské boudy, projeli přes Hrnčířské boudy a u Lesní boudy zahnuli na úbočí Liščí hory. Přes nejvyšší bod trasy se dostali na Přední Rennerovy boudy, odkud sjezli na Lahrové boudy a přes Strážné do Hořejšího Vrchlabí. Přes Mrklův a Hrabačov dojeli bez výrazného stoupání do Jilemnice. Tady se otočili a pod horami přes Vrchlabí a Láňov doběhli do Černého Dolu. Čekalo je závěrečné prudké stoupání na Hoffmannovu boudu a sjezd do cíle v Janských Lázních. V posledních dvaceti letech by se kvůli klimatické změně mohl jet v únoru závod na totožné trati možná jen dvakrát. Před sto lety se v podhůří Krkonoš běžně lyžovalo, ale ke smůle pořadatelů přišla pět dní před startem královského závodu na padesát kilometrů silná obleva. Kolem Vrchlabí

*Borci z Krkonoš Josef Adolf, Vinzenz Buchberger
a Franz Wende, 1925.*

roztál sniž na půl kilometru trasy, otočku v Jilemnici museli posunout mimo město. Ještě večer před startem pořadatelé zvažovali zrušení závodu a tím celého mistrovství. Situaci zachránili vojáci 2. hraničářského praporu z Trutnova. Na saních rohačkách, ve stanových celtách i v proutěných nůžích nanosili na trať sniž, stejně tak na doskočiště skokanského můstku.

Závod v běhu na padesát kilometrů pro 61 účastníků odstartoval podle plánu 12. února v 8:30. Běžci vyráželi v půlminutových odstupech. Start a cíl v centru Janských Lázní přímo před lázeňským domem sledovali diváci dlouhých devět hodin. S využitím osmi polních telefonů z kontrolních stanovišť na výsledkové tabuli viděli průběžné časy. Do posledních kilometrů byl mezi prvními mladý Josef Erlebach z Jilemnice startující za Svaz. Vytuhl při posledním stoupání na Hoffmannovu boudu, ale i tak skončil pátý, nejlépe z Čechů. Jak napsal tehdejší tisk, více trénovaní Němci horalé a dřevorubci z HDW obsadili první čtyři místa. S převahou zvítězil Franz Donth z Rokytnice nad Jizerou v čase pět hodin a deset minut. Nejpomalejší běžci potřebovali další čtyři hodiny. Na čtvrtém místě třináct minut za vítězem doběhl Franz Adolf, starší bratr velkého šampiona z Pece Josefa Adolfa. V různých přehledech výsledků je toto skvělé umístění v mistrovském závodě připisované Josefovi, ale ten na nejdelší trať nevyjel a soustředil se na závod sružený. Skoro zachránce Bohumila Hanče při padesátikilometrovém závodě v březnu 1913 Emerich Rath z HDW doběhl mistrovský závod s časem tři a půl hodiny za vítězem. I tak zvítězil mezi veterány, sic byl jediný, který si v té kategorii na dlouho trať troufl.

Osmnáctikilometrový běh na lyžích byl zároveň polovinou závodu sruženého. Na trať v okolí Janských Lázní odstartovalo 140 běžců. Favoritem byl Josef Adolf, který v loňském roce vyhrál všechny běžecské závody, jen na olympijských hrách skončil za seveřany čtvrtý. Vítěz padesátky Franz Donth potvrdil skvělou formu druhým místem jen šestnáct vteřin za reprezentantem Svazu Otakarem Německým z Nového Města na Moravě s celkovým časem 1:43:38. Josef Adolf doběhl třetí v elitní kategorii a jistě pomýšlel na vítězství v kombinaci se skokem. V první desítce se umístili také tři Italové a jeden Němec. Naopak pro-

Závod ve skocích na lyžích sledovalo deset tisíc platicích diváků a hodnotilo různé styly.

S číslem 21 skákal Franz Wende.

Závodník HDW Aladar Thern č. 95.

Ve skoku devátý Švýcar Xaver Affentrager č. 103.

Závod sdružený vyhrál Otakar Německý č. 117.

Josef Bím č. 119 byl nejlepším ze Svazu na osmém místě.

Němec Kurt Endler č. 201 skončil mezi poraženými.

padl jeden z favoritů kombinace Vinzenz Buchberger ze Špindlerova Mlýna. Pětáctičet soupeřů předjel časem 2:30 Emerich Rath, druhý ze dvou v kategorii veteránů.

Skoky na lyžích vyvrcholilo mistrovství v Janských Lázních. Mohlo se konat kvůli Krakonošově skokanskému můstku, tehdy nejlepšímu v republice. Nový Růbezahls Sprungschanze měl na Středním hřebeni patnáct metrů vysokou rozjezdovou věž, odrazový stůl a přírodní buben s doskočištěm v lesním průseku. Dojezd do protisvahu nedaleko lázeňského náměstí končil mezi hotely téměř u evangelického kostela. V neděli 15. února odtud mělo deset tisíc diváků skvělý výhled na celou arénu. Na tribunu u hrany můstku vystoupali hlavní podporovatelé z vlády, jmenovitě ministr národní obrany František Udržal, ministr železnic generál Jan Syrový i předseda organizačního výboru primátor Prahy Karel Baxa. Také ministr obchodu Ladislav Novák, který se o tři roky později zasadil o stavbu lanovky na Černou horu. Na tribuně pro čestné hosty zastoupila prezidenta republiky Alice Masaryková, místo nemocné matky plnila roli první dámy. Do závodu nastoupilo 156 lyžařů. Soutěž zahájil čtyřicetimetrovým skokem spoluautor můstku a krkonošská lyžařská celebrita Josef Berger z HDW. Rodák z Velké Úpy měl v Janských Lázních lyžařskou školu, sportovní obchod a domek přímo u doskočiště. Byl držitelem rekordu můstku 56 metrů, po třech skocích při mistrovství skončil nejspíš zklamaný na pátém místě.

Ke startu na můstku museli lyžaři vystoupat 120 výškových metrů, všichni dvakrát, ti nejlepší třikrát. Podle dobového tisku panovala mezi závodníky a diváky skvělá nálada. Při rozjezdu lyžaře bylo ticho a po úspěšném skoku oslavný pokřik. Mnozí diváci viděli závody ve skoku na lyžích poprvé v životě. I to přispělo k davové euforii smíšeného česko-německého obecnictva. Nor Henry Ljungmann držel neoficiální evropský rekord z Ga-Pa 69,5 metru, i proto byl hlavním favoritem skokanského závodu. Přestože jednou skočil nejdál, vyrovnanými skoky jej předstihl borec HDW Willi Dick z Krušných hor. Jen těsně třetí skončil na domácím můstku Franz Wende ze Svobody nad Úpou. Dnes skokani na lyžích předvádějí jednotný styl. V Janských Lázních bylo různé provedení skoků předmětem přísného hodnocení rozhodčích a tématem diskuze diváků. Tisk popisoval maximálně uvolněný let Adolfa Bergera v hlubokém předklonu bez mávání rukama. Naopak norský závodník Johann Blomseth, poznamenaný nedávným těžkým pádem v Kitzbühlu, neměl hezký styl, jeho nohy byly ve vzduchu široce od sebe. Radost místním dělal mladý Franz Wende, „jak se ladně prodíral vzduchem“ a lehce dopadl na značku 43 metrů. Jeden z favoritů Vinzenz Buchberger měl během letu tělo v jedné linii bez zalomení v pase. Na dojezdu skok neustál a v leže zajel mezi diváky. Tím pro něho závod skončil. Willi Dick po mocném odrazu naklonil tělo hodně dopředu a přistál na 45 metrech. Vysoce byli hodnoceni Švýcaři, skákali krásným klasickým stylem s napjatým tělem bez zalomení v pase. Tisk nejlépe hodnotil styl Nora Henryho Ljungmanna, jehož letovou figuru přirovnával k fenomenálnímu krajanu Jacobu Tullinu Thamsovi. Také proto skočil v soutěži nejdál, 47 metrů.

Sdružený závod, tedy kombinace skoku a běhu na 18 kilometrů, byl dlouho vyrovnaný. Hlavní favorité Josef Adolf z HDW a Otakar Německý ze Svazu nepatřili mezi nejlepší skokany. Moravan skončil třináctý a krkonošský mistr s malým rozdílem šestnáctý. Po lepším výkonu v běhu i ve skoku vyhrál Otakar Německý, Josef Adolf skončil druhý a po dobrých výkonech na můstku se Švýcar Xaver Affentrager posunul na třetí příčku. S odstupem času Severané litovali, že na závody do Janských Lázní nevyslali více závodníků. Možná i díky tomu zůstaly mistrovské tituly doma v Čechách. Ale na to se historie neptá, prvním lyžařským mistrem světa v hlavní disciplíně na samostatném šampionátu je navždy Čech Otakar Německý.

www.janske-lazne.cz

OSLAVY 100. VÝROČÍ KONÁNÍ 1. MISTROVSTVÍ SVĚTA FIS JANSKÉ LÁZNĚ 1925

Stejně jako nadšení pár lidí před sto lety vyústilo v uspořádání na svou dobu velkolepého sportovního podniku, našlo se i několik lyžařských nadšenců, kteří chtějí událost připomenout. Jedním z iniciačních okamžiků byl dotaz norského publicisty v roce 2011 na 1. samostatné mistrovství světa v únoru 1925. Nejspíš čekal několik publikací a alespoň malé muzeum. Nenašel nic. S kolegou Antonínem Tichým jsme připravili článek do Veselého výletu (VV 37/2012) a tím by nejspíš celá záležitost opět usnula. Jenže, téma uchopil skvělý lyžař, mistr republiky ve skialpinismu a patriot Janských Lázní Tomáš Němec. Představil návrh trvalé připomínky významné, ale přitom zapomenuté lyžařské události. Spolu s trenérem místního lyžařského oddílu Pavlem Šedivým a Pavlem Suchánkem vzbudili zájem u dalších mladých lyžařů především vyznavačů telemarku. První velké mezinárodní závody se ještě nejmenovaly mistrovství světa, ale rendez-vous ski races, tedy setkání lyžařů. Od toho je odvozené pojmenování janskolázeňského spolku Rendezvous Ski Races 1925. Od ledna 2012 organizuje akce připomínající mistrovství světa v Janských Lázních. Vzpomínáme na první besedu s řadou pamětníků v místním kině, výstavu, projekci fotografií a historického filmu Synové hor. Později se někteří účastníci odstěhovali, hlavní organizátor Tomáš Němec zahynul v lavině v rakouských Alpách, ale zapojili se noví zájemci. Blížící se stoleté výročí dalo vzniknout přípravnému týmu pro sportovní, poučné a především zábavné oslavy. Vedení se ujali Klára Stejskalová, Nela Kolmistrová a Pavel Šedivý. Už rok vzniká program pro přelom ledna a února 2025. Vedle členů spolku Rendezvous Ski Races 1925 se zapojili do programu třeba znalec historie lyžování Aleš Suk z Muzea lyžování Dolní Branná, badatel Petr Hybský, lyžař a sběratel historie Janských Lázní Jan Hainiš, organizátorka hudební scény Lucie Fulíková, grafička Pavlína Teichmanová, Jiří Pleskač s organizátory skialpových závodů Noc tuleních pásů, Tomáš Haisl ze Svazu lyžařů ČR, Alice Bartoníčková ze zapsaného ústavu Paměť Krkonoš, Štěpánka Šichová a Společnost česko-německého porozumění Trutnov – Krkonoše, lyžařský oddíl SK Janské Lázně a organizace z kraje pod Sněžkou. Veselý výlet poskytl většinu dobových fotografií pro výstavu připravenou ústavem Paměť Krkonoš. Těšíme se na velkou akci.

Program Rendezvous Ski Races 1925–2025 Janské Lázně

Pátek 31. ledna – 20:00 Reprezentační ples ve stylu 20. let v secesní lázeňské kolonádě se swingovou kapelou Prima Jazz Band.

Sobota 1. února – 13:00 Slavnostní vernisáž výstavy Cesta k 1. mistrovství světa v lyžování, historická Sokolovna.

14:30 Setkání pamětníků zimních sportů, projekce dobových fotografií, kino Vlast.

18:00 Koncert ZUŠ Hostinné, evangelický kostel.

19:30 Premiéra ochotnického divadla Rendezvous 1925, kino Vlast.

20:30 Koncert folkové kapely Jakž Takž, bar Black Hill.

Večerní sáňkařské závody, sjezdovka Idyla.

Neděle 2. února – 10:00 Závod na běžkách v kategorii přípravka a žactvo, fotbalový stadion.

14:00 Beseda Emerich Rath – lyžař, horolezec, kanoista, hokejista, plavec, tenista, ragbista, atlet, rychlobruslař, přede-

vším český sportovec německé národnosti, veřejná diskuze s německým historikem, kino Vlast.

19:00 Český film Poslední závod s německými titulky, kino Vlast.

Pondělí 3. února – 19:00 Historický hraný film Komu patří pohár, ve kterém vystoupili mladí lyžaři z kraje pod Sněžkou, kino Vlast.

Středa 5. února – 17:00 Večerní sjezdové závody, sjezdovka Duncan.

Koncert místního legendárního uskupení Relaxbeat, čas a místo budou upřesněny.

Čtvrtek 6. února – 18:00 Promítání zimních filmů oceněných na Mezinárodním horolezeckém filmovém festivalu v Teplicích nad Metují, kino Vlast.

Pátek 7. února – 18:00 Aleš Suk – workshop historické mазání lyží.

19:30 Repríza ochotnického divadla Rendezvous 1925, kino Vlast.

Sobota, 8. února – 10:00 až 12:00 Veřejný závod na 18 km po trati 1925 v kategorii jasanek a skialpy, start u lázeňské kolonády, moderuje Lucie Výborná. Retro závod kopíruje trasu náměstí Svobody, Střední hřeben, Rudolfovo údolí, Večerní Červánky, Stezka v korunách stromů (občerstvení U Emila), Čistecový Bolkov, nad Černým Dolem, Zrcadlové boudy (občerstvení Vendlovka), Lobkovicova cesta, náměstí Svobody.

14:00 Dětský závod, skoky na lyžích, workshop o výrobě lyží jasanek, náměstí Svobody.

14:00 Historický film Synové hor, kino Vlast.

15:00 Lucie (Doušová) hraje na harmoniku, náměstí Svobody.

16:00 Přednáška o horách Soni Boštíkové a vyznavačů lyží jasanek, kino Vlast.

17:00 Koncert kapely SickDays, náměstí Svobody.

18:00 Slavnostní vyhlášení závodu, náměstí Svobody.

19:00 Koncert kapely Cirkus Problem, náměstí Svobody.

20:30 Lucie (Doušová) hraje na harmoniku, Bellevue.

20:30 Jirka Týfa hraje na kytaru, kavárna Janský potok.

21:30 Koncert kapely Elektroswing, bar Black Hill.

Neděle, 9. února – 13:00 až 17:00 Lyžařský retro karneval a závod v kategorii jasanek, telemark a sjezdové lyže pro všechny věkové kategorie, lyžaři v kostýmech mají jízdy zdarma, sjezdovka Idyla.

Celý program najdete na www.fis1925.com, změny v programu jsou vyhrazeny.

Riesenhain Petzer

Horské středisko Pec pod Sněžkou se může pochlubit jedním z nejstarších lyžařských klubů v Česku. Wintersportverein Aupatal, tedy Spolek zimních sportů údolí Úpy, založil pobočku Riesenhain Petzer v roce 1904. Název můžeme přeložit jako Obří háj v Peci a vychází ze starého místopisného názvu spojujícího Obří důl s okolními lesy. Na ustavující schůzi v tehdy jediném místním hotelu Petzer dohodli uspořádání prvních lyžařských závodů. Soutěžili jen v běhu, sjezdové závody dospělých se pořádaly mnohem později. Učitel Rudolf Hofmann připravoval pro chlapce a dívky pod záštitou lyžařského klubu Riesenhain závody kombinující běh s obdobou dnešního obřího slalomu již před rokem 1910. Lékař a první místní amatérský fotograf Wenzel Lahmer pořídil ze skokanských a sjezdových soutěží několik unikátních snímků. Vystihují zájem veřejnosti a zápal dětí pro lyžování. Kronikář Pece hajný Stefan Dix si v roce 1923 pochvaloval, že založení lyžařského klubu Riesenhain přineslo sportovní úspěchy, když „synové a dcery obyvatel naší obce brzy získali tucty vítězných cen v běhu i ve skoku“. Několik prvních lyžařů se vypracovalo na vyhledávané instruktory lyžování pro hosty horských bud. Mezi nejznámější patřili Josef Berger a Richard Sagasser z Velké Úpy, Otto Berauer, Rudolf Dix a Friedrich Buchberger z Pece. Inspirovali další mladé lyžaře k tréninku a závodění, syn Otty Berauera Gustav se stal mistrem světa. Lyžařský klub Riesenhain se zasadil o stavbu skokanských můstků, aby se v Peci mohly konat významné soutěže. Hlavní můstek se třináct metrů vysokou rozjezdovou věží stál v osadě Zelený Potok naproti dnešní sjezdovce Javor. Skákalo se přes padesát metrů a závodili tu nejlepší lyžaři z Čech, ale i Nor Birger Ruud, roku 1936 olympijský vítěz ve skoku a ve sjezdu v GA-PA, navíc několikanásobný mistr světa. Naposledy se na můstku skákalo v zimě 1953, potom zanikl. Roku 1930 lyžařský klub Riesenhain postavil druhý lyžařský můstek na svahu u Boudy v Obřím dole. Pozemek pro můstek poskytl majitel panství Jaromír Czernin-Morzin, proto se jmenoval podle jeho

manželky Martaschanze, tedy Martin můstek. Neměl dobré parametry doskočiště a často se tu padalo. Dostal přezdívku Mordschanze, jako vražedný. I ti nejlepší tehdejší lyžaři závodili ve všech disciplínách, ve skoku, běhu i sjezdu. Po válce se změnilo nejen to.

Slovan Pec

Už koncem září 1945 založili noví osadníci v návaznosti na Riesenhain Petzer Lyžařský klub Pec. Iniciátor a první předseda Vojtěch Jílek z Prahy měl jako jednatel Svazu lyžařů ČR zkušenost s administrací. Kvůli lyžování získal do národní správy a později vlastnictví chalupu na Velké Pasece. To nevěděl, že se v roce 1966 ocitne uprostřed nejlepší sjezdovky v Peci a že potom bude řadu let v pokladně prodávat lístky na vlek Javor. Pamatujeme, jak s prvorepublikovou pečlivostí kontroloval naše oddílové průkazky zlevňující jízdu ze tří na jednu korunu. Místopředsedou klubu byl listonoš Josef Vyskočil, který se do chalupy pod dnešní sjezdovkou Javor přišel v září 1931. Netušil, že jeho vnuci Miloslav a Ivan Sochorovi budou tak úspěšní, Míla tím úplně nejlepším poválečným lyžařem z Pece pod Sněžkou. V roce 1947 klub registroval neuvěřitelných 314 osob, ale nebyl tu žádný lyžař na úrovni republikových šampionů. Musela se narodit a lyžařsky vyrůst nová generace. Zatímco předváleční lyžaři z Pece a z Velké Úpy vynikali především v běhu a ve skocích, lyžařský klub vychoval skvělé sjezdaře. Věc komplikovala politická situace po Únoru 1948. Aktivní organizátoři lyžování Václav Prokop, Josef Bursík a s nimi člen místní Horské služby Karel Brabec byli jako odpůrci režimu v roce 1949 zatčeni a dva roky internováni v uranových dolech na Příbramsku. V dubnu 1948 stát zrušil všechny sportovní kluby a mohly se obnovit jen pod společným centrálním vedením Státního úřadu pro tělesnou výchovu a sport. Ten se v roce 1957 změnil na Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV). Lyžařský oddíl patřil nejprve pod Tělovýchovnou jednotu Sokol Pec, od léta 1953 je to TJ Slovan Pec pod Sněžkou, dnes jako zapsaný spolek.

Důležitější než jméno lyžařského klubu byli lidé, kteří se vedení a tréninku věnovali. V zimě 1949 Josef Vyskočil a Josef Šourek zavedli „cvičení mládeže v jízdě na lyžích“. Sportovní tréninky, které přivedly generaci lyžařů na celostátní stupně vítězů, zavedli o deset let později organizátor Miloslav Sochor starší a trenér Oldřich Vořechovský. Tehdy měl lyžařský oddíl Slovan Pec 120 členů, především mladých lyžařů a jejich obětavých rodičů. Nejlepší mladí závodníci se dostali do základny, kterou v Janských Lázních trénoval Miloš Vavřín. Mladší lyžaře z první generace dobře vedl Běda Pinkava. Druhou generaci lyžařů Slovanu Pec vyneslo do popředí lyžařských žebříčků otevření Tréninkového střediska mládeže pod vedením trenéra Tondy Mezery (též VV 56/2022). Po neuváženém zrušení úspěšného projektu v roce 1994 vzniklo především pro mladé lyžaře z Pece, Janských Lázní a Trutnova sportovní středisko s vedoucí trenérkou Blankou Sochorovou. Dnes pracuje pod záštitou LOKO Trutnov. Lyžařský klub Slovan Pec má aktuálně 51 dětí, se kterými pracují

Učitel Rudolf Hofmann měřil čas při dětských lyžařských závodech ve Velké Úpě asi v roce 1910.

trenéři Lukáš Wondráček, Martin David a Ondra Švaral. V zimě pomáhá ještě pět mladých trenérů, většinou z řad odchovanců. Hlavním motivem práce s lyžaři z údolí Úpy je přivést děti ke sportu. Mnozí z nich potom pracují v lyžařských školách nebo jako záchranáři Horské služby. Lyžařský klub Slovan Pec je důležitou součástí místní křehké komunity. Vidíme, že se tu upevňuje vztah dětí k našim horám i přátelství s vrstevníky, jako jsme to poznali u jejich předchůdců.

Síň slávy

Stejně jako kronikář Stefan Dix před sto lety jsme také my hrdí na syny a dcery z Pece pod Sněžkou, kteří získali mistrovské tituly. Do pomyslné síně slávy lyžařského klubu patří všichni mistři republiky mezi dospělými, kteří začínali a většinu kariéry prožili v Peci.

Josef Adolf (též VV 43/2015) se narodil v květnu 1898 v chalupě čp. 41 na Zahrádkách a patřil do generace houževnatých dřevařů a hospodářů. Lyžování přerušila Velká válka, z fronty se vrátil v žalostném stavu. První závody vyhrál v zimě 1920, o rok později poprvé porazil norské závodníky. Na otevřeném mistrovství republiky v únoru 1923 vyhrál běžecký závod na 18 kilometrů, zůstali za ním i vítězové slavného Holmenkollenu. Na prvních zimních olympijských hrách v Chamonix 1924 skončil v závodě sdruženém po nevydařené skokanské části šestý. Dodatečně uznané 1. samostatné mistrovství světa v Janských Lázních mu v severské kombinaci v únoru 1925 vyneslo místo druhého vítěze, jak se tehdy označovala stříbrná medaile. Na mistrovství světa 1927 obsadil sedmé místo. Ještě se kvalifikoval na druhou olympiádu do Svatého Mořice, ale kvůli plicnímu onemocnění musel ukončit kariéru. Na Zahrádkách postavil pension, dnešní Čapkovu boudu, a byl váženým občanem Pece. Josef Adolf odjel transportem 2. července 1946 do sovětské okupační zóny Německa, do Pece se již nikdy nevrátil.

Gustav Berauer (též VV 43/2015) se narodil v chalupě čp. 55 na Hnědém Vrchu. Prvním trenérem mu byl o osm let starší bratr Otto. Gustl, jak se mu říkalo, vyhrál ve čtyřiašedesáti letech v roce 1936 první tituly mistra republiky v Tarách v alpské kombinaci a v běhu na 18 kilometrů. Přestože byl i skvělým sjezdačem, na mezinárodní úrovni závodil v severské kombinaci, tedy ve skoku a v běhu na lyžích. Na mistrovství světa ve Vysokých Tatrách 1935 skončil osmý, o rok později na olympiádě v GA-PA čtrnáctý. V běžecké štafetě se třemi českými běžci obsadili pátou příčku. Na dalším mistrovství světa v Chamonix v únoru 1937 už byl v kombinaci pátý a tutéž zimu vyhrál i mistrovství ČSR v běhu. V říjnu 1938 po záboru Sudet připadla Pec pod třetí říši. O čtyři měsíce později se konalo v polském středisku Zakopané poslední uznané mistrovství světa před válkou. Gustl už v německém dresu získal titul mistra světa. V zimě 1941 ve Špindlerově Mlýně vyhrál mistrovství Německa a pak musel do války. Těžké zranění na východní frontě ukončilo jeho lyžařskou dráhu. Gustl se přizemil do Bavorska, kde po válce provozoval ve Schliersee obchod se sportovním zbožím. Byl trenérem německé sdružené reprezentace a aktivním funkcionářem FIS. Do Pece se už nikdy nevrátil.

Miloslava Kubínová Brožová (též VV 37/2012) z Velké Pláně byla první z generace vychované v lyžařském klubu Slovan Pec. V zimě 1967 se v sedmnácti letech stala mistryní Československa ve slalomu. Milka v roce 1969 vyhrála mistrovský obří slalom a třetí titul získala o rok později ve sjezdu. Byla spolu s Alenou Glášrovou mezi prvními lyžaři, kteří vyjžděli z Pece na závody FIS do Alp. Její kolegyně z reprezentace Ivana Zelníčková jako jedna z mnoha lyžařů využila výjezd národního družstva k emigraci. V USA se provdala za nyní dobře známého Donalda Trumpa. Milka celou dobu žije v Peci pod Sněžkou.

Alena Glášrová Vavřín (též VV 37/2012) z chalupy se zvoničkou na Zahrádkách čp. 32 měla velký talent. Jako mladší dorostenka získala všechny čtyři republikové tituly přeborníka, porážela i ženy. V osmnácti letech v zimě 1968 získala ve Vysokých Tatrách svůj první seniorský mistrovský titul v obřím slalomu. Zároveň poslední, protože po srpnové okupaci zůstala se svým trenérem a později manželem Milošem Vavřínem ve Švýcarsku. Podle tehdejších pravidel nesměla závodit za novou zemi, tak jezdila nižší soutěže v lyžařském klubu Davos, nejčastěji v Německu. Alena žije ve švýcarském Curychu.

Miloslav Sochor (též VV 13/1999, 43/2015), zvaný stejně jako táta Míla, vyrůstal v Peci v malotřídní škole, kde byl otec ředitelem a zároveň jedním ze dvou učí-

Josef Adolf u své chalupy na Zahrádkách, 1925.

Gustl Berauer v Ruhpoldingu, 1940.

Lyžařky Slovanu Pec Ivana Šormová Alena Glášrová, Milka Kubínová, 1965.

Míla Sochor jezdil na lyžích Blizzard, 1976.

Budoucí mistři Československa
Alena Uhrová a Dušan Porubský, 1969.

Petr Kakeš po vytvoření rekordu 223 km/h
v roce 1992.

telů. První titul mistra Československa vybojoval ve dvaceti letech ve Vysokých Tatrách v roce 1972. Do roku 1980 přidal dalších patnáct titulů ve všech čtyřech sjezdových disciplínách. Na mistrovství světa skončil nejlépe čtvrtý v kombinaci ve Svatém Mořici roku 1974. Na olympiádě 1976 v Innsbrucku dojel jedenáctý v obřím slalomu, čtrnáctý ve slalomu a čtvrtý v kombinaci. Olympijská medaile byla tak blízko. V obřím slalomu celkově vyhrál Evropský pohár v roce 1975. Jako naši jedini muži spolu s Bobasem Zemanem ze Špindlerova Mlýna stáli na stupních vítězů ve Světovém poháru. Míla 21. března 1973 po obřím slalomu v Åre vedle Ingemara Stenmarka a Klause Heideggera. Po ukončení úspěšné závodní kariéry trénoval nejprve mládež v Peci, později byl trenérem a šéftrenérem české reprezentace. Míla celou dobu žije v Peci pod Sněžkou.

Alena Uhrová (též VV 56/2022), sic z Janských Lázní, trénovala a závodila za Slovan Pec. Už jako žákyně byla lepší než mnohem starší děvčata. Spolu se sestrami Vlastou a Evou zajišťovaly lyžařskému klubu Slovan Pec až do juniorské kategorie nejlepší výsledky v republice. Když v zimě 1974 získala v Tatrách v obřím slalomu titul mezi dospělými, rozhodla se ve dvaadvaceti letech ukončit závodní kariéru. Alena žije se svým manželem Jiřím Váchalem v Praze s víkendy v rodném domě v Janských Lázních. Jirka i se synem jsou vyhlášenými chirurgy, kteří opravují lyžařům poraněná kolena.

Dušan Porubský (též VV 17/2012) je nejmladší přeborník z první generace lyžařů vychovaných lyžařským klubem Slovan Pec a dodnes žije sportem. Jen litujeme, že v jeho době nebyly dobré podmínky pro vrcholový sport. V zimě 1977 byl v nejlepší formě, přesto jej vyřadili z reprezentace. Přitom se stal přeborníkem Česka v obou slalomech a v závěru sezóny mistrem Československa v obřím slalomu. Tehdy jel o dvě setiny vteřiny rychleji než druhý Ivan Sochor a zapsal se do historie českého lyžování. Dušan celou dobu žije v Peci pod Sněžkou.

Petr Kakeš (též VV 37/2012) začal lyžovat, když rodiče vedli boudu Vyhlička čp. 206 na Zahrádkách. Nebyl mistrem republiky, přesto patří mezi nejlepší české lyžaře. V jeho parádní disciplíně se totiž u nás nesoutěží. Po emigraci do Německa v roce 1980 jezdil za mnichovský oddíl evropskou slalomovou ligu. V otevřeném mistrovství Německa se dostal v roce 1981 na stupně vítězů. Potom poznal rychlostní lyžování i na slavné trati Kilometro Lanciato. Na olympijských hrách v Albertville 1992 byl letmý kilometr ukázkovým sportem. Petr už zase jako reprezentant Československa skončil šestý. V tom roce také zajel český rekord v rychlostním lyžování 223 km za hodinu, který vydržel jedenáct let. Po startu překročil během 2,8 sekundy rychlost 200 kilometrů. Měřený stometrový úsek prolétl za 1,3 sekundy. V této fyzicky i psychicky náročné lyžařské disciplíně vyhrál třikrát Světový pohár i mistrovství USA. Petr žije v Oregonu v lyžařském středisku na úbočí sopky Mt. Hood. Často a rád se vrací do Pece pod Sněžkou.

Z mladší generace lyžařů Slovanu Pec získala Michaela Smutná pět juniorských mistrovských titulů, ale mezi seniorkami byla třikrát „jen“ druhá. Od zimy 1989 prošla Tréninkovým střediskem mládeže v Peci pod vedením Miloslava a Blanky Sochorových i pozdější dvojnásobná česká mistryně v letech 1995 a 1996 v obřím slalomu Karolina Šedová z klubu Baník Žacléř (též VV 43/2015). K seniorskému mistrovskému titulu došel ze střediska v Peci v obřím slalomu v roce 1994 Martin Vokatý z Trutnova. Nejlepším současným lyžařem s kořeny v Peci je reprezentant A družstva Jan Koula, přestože od dětství závodí za LOKO Trutnov. Začínal ve sportovním středisku pod vedením Blanky Sochorové. Nyní má vedle reprezentačních i osobního trenéra Martina Ivana z Pece. Jeho děda Karel a táta Roman Koulovi se zapsali do historie Pece jako boudaři a lyžaři. Bez jejich podpory by Jan nebyl trojnásobným seniorským mistrem republiky z let 2021 až 2024. V juniorském věku se rozhodl upřednostnit rychlost před krátkými oblouky. Nejraději jezdí super-G, ale druhý byl na mistrovství ČR i v obřím slalomu. V zimě 2022 se chystal na první start ve Světovém poháru v super-G ve Val Gardeně. Jenže kvůli špatnému počasí se závod odložil a on se v dalším tréninku zranil. Letošní zimu jezdí Evropský pohár, chystá se do Turína na univerziádu a snad poprvé pojede mistrovství světa dospělých. Vzorů mezi předchůdci z Pece má několik.

Na Klondike

Jeli jsme několik dní lesnatou krajinou bez lidí pořád na sever až se silnice stočila k západu. Pak jsme zastavili u řeky Klondike a zírali na vodou zaplněné vyhloubené jámy, nekonečné hromady přeryté zeminy a rezavé zbytky strojů. Klondike je synonymem rychlého zbohatnutí, zlaté horečky, drsného kraje, dřiny a zoufalství těch bez štěstí, ale taky značkou rychle opuštěného místa. Celosvětově známé jméno se ocitlo i na poznávací značce aut teritoria Yukon. V Peci pod Sněžkou máme hned dva „klondajky“, nejsou zlatými doly ani opuštěné.

KLONDIKE – HUDEBNÍ KLUB

Je to velký dům v Peci pod Sněžkou s blbou architekturou a ještě horší vnitřní dispozicí. Socialistické plánování vymyslelo „samoobslužnou restauraci“. Tedy obrovský bufet, kterému jsme říkali Stravovadlo. Po čtyřleté výstavbě šlo do provozu v roce 1989 a v nových reálných podmínkách brzy krachlo. Řada odvážných lidí se pokoušela velký dům smyslně využít. Podle známé pravdy děti nemohou za své rodiče, proto měla mladá plechová krabice dostat šanci. Střídalo se dobré se špatným, často převládalo to druhé. Někdy v roce 2000 zlidovělo pojmenování Klondike, snad podle hesla vyrýžuj a zmiz. Každý nový nájemce něco uvnitř vylepšil a často více pokazil. To nebyl stav, do kterého byste se chtěli pustit s podnikáním.

Klondike před zkázou zachránilo lyžování a jedno šikovné děvče. Michaela Boudová si v zimě 2006 přijela do Pece na dva dny zalyžovat. A už tu zůstala. Kamarád ji požádal o pomoc v lyžařské škole, nakonec ji vedla šest let. Pro instruktory potřebovala ubytování, které našla v horním patře Klondiku. Co se dělo dole neřešila. Když se nedařilo poslednímu nájemci, majitel domu souhlasil s ubytováním lyžařů jen s podmínkou nájmu celého domu i s barem a diskotékou. Kamarádi řekli, že do toho půjdou s Míšou společně, ale brzy od projektu utekli. To už měla první čísla a šla do toho sama. Začínala opravou popraskaného topení, předěláním baru a hlavně lákáním nových hostů. Michaela se hodila praxe producentky barů na hudebních festivalech. Tři a půl roku trvalo, než se podařilo podnik se špatnou pověstí očistit a přesvědčit lidi, že Klondike je dobrým místem na zábavu. Pomohla živá muzika. Na první koncert brněnské kapely Poletíme přišlo v zimě 2015 jen pár lidí. Míša naháněla kolemjdoucí, aby i bez vstupného vešli dovnitř. Od té doby tady Poletíme stejně jako Mňága a Žďorp hrají každou sezónu. A na jednu si do Klondike Music Clubu přichází užívat koncerty až pět stovek lidí. Do Pece

začaly jezdit vyhlášené kapely – Tři sestry, Wohnout, Visací zámek, PSH, Monkey Business, Michal Hrůza, vrcholem bylo vystoupení Tata Boys před dvěma roky. Tihle všichni, a ještě další, přijedou na Klondike i letošní zimu. Klub má své fanoušky, vždyť je jediným takovým místem daleko široko. Místem, kde se potkávají mladí lidé, a jak říkají, kde se dá v pohodové atmosféře zapářit. Míša na prstech jedné ruky ukazuje: Pětinu tvoří místní hlavně z řad lyžařských instruktorů a personálu bud a hotelů. Dvě pětiny přijíždějí ze širšího okolí. Poslední dva prsty představují hosty, někteří si podle termínu s oblíbenou kapelou dopředu v Peci rezervují ubytování. Vedle koncertů tu o víkendech hrají dydžejové, zní alternativní muzika, konají se přednášky s cestopisnou a horskou tematikou, promítají se filmy, v zimě bude nejméně jedno divadlo a v lednu tu má zázemí čtyřdenní skialpový festival SkialpufEST s navazujícím závodem Noc tuleních pásů. Součástí je i lezecká stěna. Přes týden se tu večer scházejí lidi po práci, když už je jinde zavřeno.

Všichni víme, že socialistická stavba zmizí. Míša dvanáct let pracovala s půlroční výpovědní lhůtou. Novým majitelem Klondiku je společnost ze sousedního Aparthotelu Svatý Vavřinec. Už představila vysoutěženou studii na hotel s kongresovým a kulturním centrem. Projekt počítá i s koncertním sálem pro více než pět stovek návštěvníků. Navrženému dvojdomu se podle tvaru říká šišky. Starý dům se začne bourat a nový stavět nejdříve za pět let. Po tuto dobu bude nejen naše hosty bavit Klondike Music Club. Jestli se již dobře zapsané pojmenování Klondike přenesení i do nového koncertního sálu, teprve uvidíme.

www.klondikeklub.cz

Klondike je také krátký lyžařský dvojvlek se cvičnou sjezdovkou nahoře na Zahrádkách. Na téhle louce se učili lyžovat vicemistr světa Josef Adolf a mistr světa Gustl Berauer. Ti šlapali nahoru pěšky. Po prvním spuštění vleků v sezóně 1986 jeden z vlekařů prohlásil, že na otevřeném pláni je zima jako na Klondiku. Už se tomu místu tak říká čtyřicet let.

Michaela Boudová studovala kritiku umění, proto ví, koho požádat o vytvoření nástěnné malby na míru neboli muralu.

Odkaz Sagasserů

Vypozorovali jsme, že příjmení u kolonistů Krkonoš, kteří v 16. století přišli z Alp, mělo většinou koncovku *er*. Někdy připomínalo i místo původu. Z maloupských jmen to byly třeba rody Marksteiner z osady Markstein v Tyrolsku, Wimmer z osady Wim v Alt Aussee, Brunecker z osady Brunegg v Jižním Tyrolsku. Zajímavým příkladem jsou Sagasserové. Na zajímavé místo v Korutanech nás upozornila Christa Lang, patronka obce (HOB) Pec, kde se narodila v rodině Buchberger. V říjnu 2013 jsme z vesnice Stall vyjeli po úzké silnici zakousnuté do tak prudkého svahu, že nebylo příjemné se dívat dolů. Úplně na konci má ve výšce třináct set metrů osada Sagas jen šest usedlostí. V prudké stráni sekal hospodář kosou travu a měl problém se udržet na nohou. Na zahrádce sklízela zeleninu babička, před pádem do propasti ji chránilo oplocení. Jestli odtud přišli Sagasserové do Úpy, musely jim Krkonoše připadat jako mírně zvlněná krajina. Z tradičních dřevěných alpských domů mají v Sagasu krásný výhled přes údolí na dvoutisícové kopce. Za hřebenem jsou hornická sídla Greifenburg a Steinfeld, která nabízejí vysvětlení, proč by odtud hora-
lé odešli do Krkonoš. Tam se totiž narodil a působil hornický odborník, později majitel panství Vrchlabí a správce kraje pod Sněžkou Christoph Gendorf. Vymyslel projekt těžby dřeva a plavení po Úpě a Labi pro doly v Kutné Hoře s využitím dřevařů z Alp. Z úpských jmen jsme v okolí obce Stall našli ještě Kröll, Kugler a Patsch(g).

Nejstarší známí Sagasserové jsou zapsaní ve Velké Úpě kolem roku 1600. Jen chybějící dokumenty brání jejich pobyt přiblížit k roku 1566, kdy začali z Alp přicházet první dřevaři. Nejstarší doložený Georg Sagasser je v roce 1649 zmiňován jako rychtářem osady Velká Úpa. I proto je v matrice zapsán jako kmožr mnoha dětí. Historik Jan Ivanov zpracoval do webové databáze Archa Krkonoš zatím 291 rodilých Sagasserů z rodové větve Richarda Sagassera *1923 ze Sagassero-
vých bud začínající právě rychtářem Georgem. Druhá editovaná rodová linie Raimunda Sagassera *1915 z Malé Úpy zatím čítá 154 lidí a začíná Sebastianem Sagasserem narozeným kolem roku 1610. Jeho potomci se sňatky dostali z Velké Úpy

do Latova údolí v Dolní Malé Úpě, odtud do Horních Lysečín, až se roku 1836 přičlenil Franz Sagasser do lokality u maloupského kostela. Během druhé světové války v Malé Úpě žilo sedmdesát nositelů jména Sagasser, většina v dolním dílu. Před zahájením vystěhování všech původních obyvatel do Německa prosadil nový lesní správce Jaroslav Nevole ponechání šestadvaceti rodin dřevařů v Malé a Velké Úpě. Mezi nimi i rodiny Josefa Sagassera se syny Raimundem a Rudolfem. Se svou partou těžili dřevo, které v zimě sváželi na saních rohačkách do údolí. V tom je nikdo z nově přichozích nemohl nahradit. Své konfiskované chalupy si koupili zpět a dál po staru hospodařili. Jenže žádné z jejich dětí v tom nepokračovalo. Několik dřevařských rodin se později vystěhovalo do Německa, nejvíce po sovětské okupaci v srpnu 1968. Stejně tak Rudolf Sagasser. Nakonec jeho bratr Rainhold zůstal posledním tradičním hospodářem v Malé Úpě a zároveň posledním Sagasserem v Krkonoších. V roce 2016 žilo v Česku jen deset žen a jedenáct mužů s příjmením Sagasser, většinou v okrese Trutnov. Všichni s kořeny v Úpském údolí. Jejich odkaz v horské obci Malá Úpa ještě rezonuje.

Vlek na Sagasserově louce

Po válce si nikdo netroufl šlápnout na louku hospodáře Raimunda Sagassera u chalupy čp. 100 na Patschově straně v Dolní Malé Úpě. Po desetiletí mezi ostatními pozemky bez hnojení a dvojité seče zářila na dálku jako zelený drahou-
kam. Díky tomuto sotva dvouhektarovému kousku jsme měli představu, jak vypadaly louky v Malé Úpě za starých časů. Raimundova louka se na jaře zelenala jako první. To už byly rozhrabané krtince a ručně vysbírané nejmenší kaminky, které by tupily kosu. Ještě zbývalo rozstříkat kejdou zachycenou přes zimu v jímce pod chlévem se dvěma krávy. Brzy rozkvetly barevné druhy kytek. První senoseč provedená jediné kosou svah oholila do posledních záhybů. Jednotlivou plochu narušovalo jen malé bramborové políčko. Trávu hospodář vysekal do samého kraje až k valům a terasám, kameny z původně lesní půdy vysbíraly dřívější generace. Nejprve malé kupičky ještě zelené trávy se na hrábích celé rodiny měnily ve

Dřevaři při svážce v zimě 1955, zleva Rudolf Sagasser, Rudolf Ruse, Adolf Hofer, Karel Lof a Raimund Sagasser.

velké kupy voňavého sena v loktuších vynášeného do chalupy na půdu. Brzy se ve větru vlnila otava. Podzimní deště rozplavily nastříkanou kejdou a kolemjdoucí cítili „vůni domova“. Před zimou ještě Raimund vyčistil stružky. I proto se v Malé Úpě loukám říkalo zahrady a takovým dvouhektarovým hospodářům zahradníci. A byla jich většina, jenže Raimund zůstal tím posledním. Zatímco po válce v okolí noví majitelé chalup prováděli pouze vynucenou senoseč na postupně se bez hnojení zhoršujících loukách, on nenechal zbytečně vyrůst jediné stéblo trávy. Přitom kolem bylo tolik již nepotřebných, často jakoby na obtíž náletem stromů zarůstajících pozemků.

Raimund Sagasser překvapivě povolil na své louce první sjezdovku s lyžařským vlekem v Malé Úpě. Dokonce zřizovateli pomáhal postavit strojovnu a poskytl elektřinu. Měl jen dvě podmínky, lyžovat jen při dostatku sněhu a na jaře brzy skončit. V roce 1960 bylo lyžování s vlekem snem všech lyžařů. Taslerův hostinec U kostela, dnes Sokolí boudy, získala odborová organizace podniku České loděnice v Praze. Horský dům se dlouho jmenoval Loďař. V takto zaměřené firmě nebyl problém sestavit navijákový vlek a připravit dřevěné díly pro horní stanici. Dolní nebyla potřeba, protože vlek pracoval na principu jedním lyžařem staženého lana, které při zpětném navijení na buben vytáhlo zavěšené lyžaře. Jeden lyžař musel stáhnout lano dolů a druhý obsluhovat v boudě naviják. Ovšem dalších patnáct lyžařů si sjelo kopec tolikrát jako nikdy předtím. Měli pevný opasek a pomocí řetízku se připevnili k tažnému lanu. Před rozjetím museli stát šikmo ke svahu a v pravý okamžik narovnat lyže do směru jízdy. Kdo to nestihl, odpadl nebo byl vlečen a tím shodil další lyžaře. Kupodivu se takový provoz obešel bez úrazů. V šedesátých letech se ještě pracovalo i v sobotu. Proto lyžaři z Prahy přijížděli do Malé Úpy až pozdě odpoledne. Aby využili i sobotu, umístili na sloupky žárovkové osvětlení. Zastavili se u Sagasserů v chalupě, odečetli stav elektroměru, aby se s hospodářem po ukončení mohli vyrovnat. Na provizorně osvětlené sjezdovce jezdili skoro do půlnoci.

Proč Raimund Sagasser pustil lyžaře na svou milovanou louku? Jeho syn a dcera byli nadšenými lyžaři. Mladší Krista se díky vleku na jejich louce naučila lyžovat, pro Horsta lyže zůstaly celoživotní náplní. Mladí lyžaři z boudy Loďař se zlepšovali v dovednostech, což vedlo k založení lyžařského oddílu Meteor Praha. Horst byl řadu let jejich trenérem. Ovšem v sedmdesátých letech už měl plné zuby normalizačního režimu, s manželkou Brigitou požádali o vystěhování do Německa. Protože byl dobrým pracovníkem, dlouho rodina nedostala povolení, až několik záměrně neomluvených absencí urychlilo odjezd v roce 1981. Začátek v novém domově nebyl snadný. V zaměstnání neměl problém, šikovného nástrojáře si vážili. Horst v životě pracoval jen ve dvou podnicích, v nástrojárně v Trutnově a potom v nástrojárně v Bavorsku. Když už tam byli nějaký čas, přisedl si jednou v hospodě ke štamgastům. Všichni si od Němce z komunistického Československa odsedli. Nezahořkl, vždyť Alpy byly na dohled a s Brigitou lyžovali každou volnou chvíli. Pravidelně se vracel domů do Malé Úpy, a jak to s přibývajícím věkem bývá, stále více si vážil kořenů v Krkonoších. Horst, poslední Sagasser narozený v Malé Úpě, zemřel 7. října 2024 v Bavorsku. Pěči o Sagasserovu chalupu s loukou už dávno převzala rodina sestry Kristy, nyní se stará především syn Martin Laun. I on v sobě nese krev nejméně deseti předchozích generací krkonošských Sagasserů.

Pro poučení, zábavu i jako turistický cíl

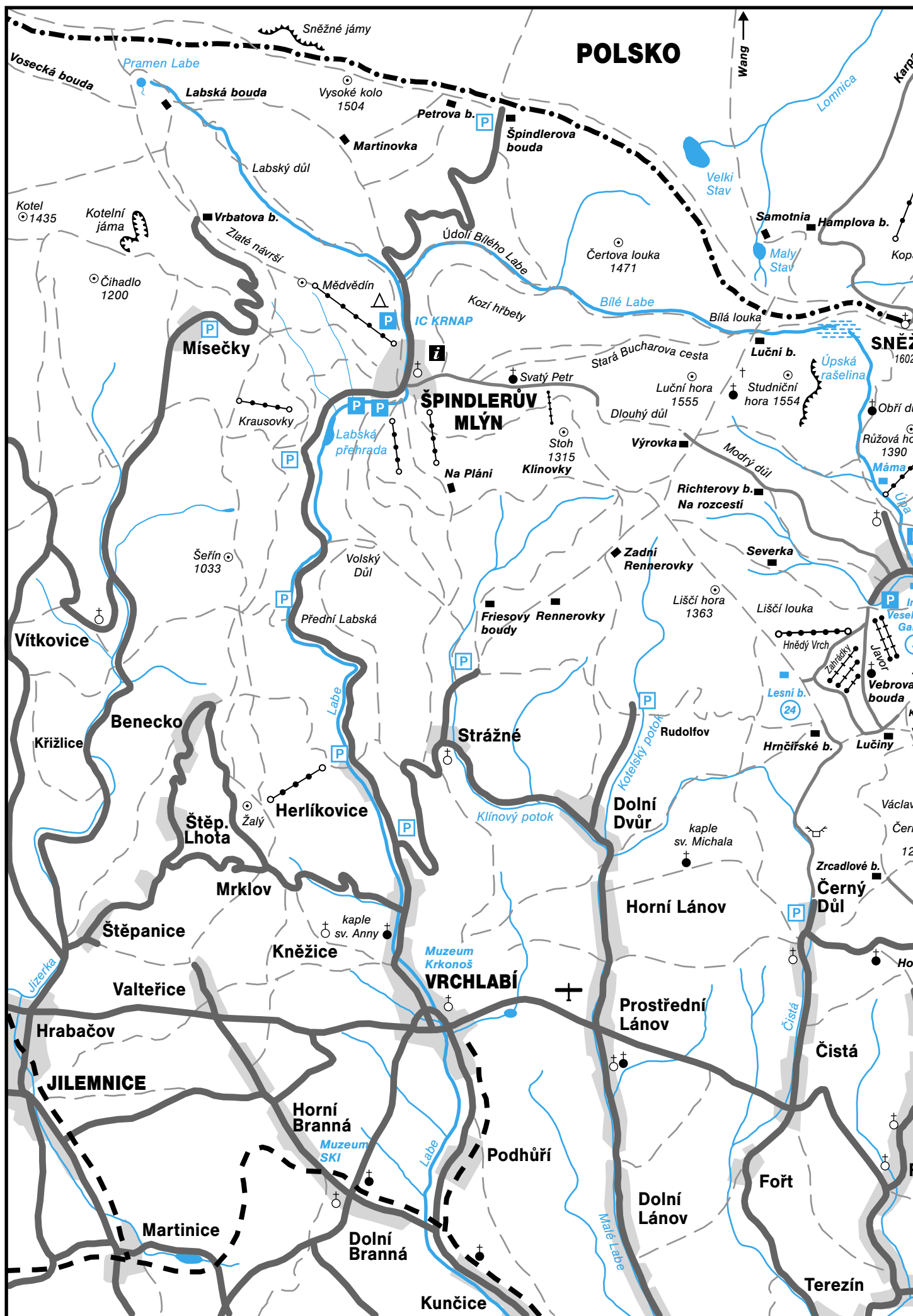
Obec Malá Úpa pilně pracuje na připomínání tradic včetně těch spojených s lyžováním. V běhu je projekt na vytvoření malé expozice z horní stanice navijákového lyžařského vleku u Sagasserovy louky při vycházkové trase Malou Úpou. V sutinách dřevěné strojovny se zachovala jednoduchá technologie. Po vyzvednutí stroj projde restaurováním. Umístěn bude do obnovené dřevěné strojovny doplněné panely s fotografiemi. V trase původního stahovacího vleku dnes funguje moderní kotvový, takže je možné si představit velikost prvního „lyžařského areálu“ v horské obci. Dalším zajímavým místem je nedaleko lokality U kostela někdejší Jaromírův skokanský můstek (též VV 56/2022). I tudy vede vycházková trasa Malou Úpou. Ještě v roce 1954 na můstku trénovalo reprezentační družstvo sdruženářů vedené trenérskou legendou Miloslavem Bělonožníkem. V sedmdesátých letech můstek zanikl, ale celá jeho trasa je dodnes patrná. Připravuje se vyčištění doskočiště a přístupových chodníků, instalace sochy skokana v místě odrazové hrany a úprava někdejšího dojezdu. Memorál Josefa Tylše připomíná více než dvousetletou tradici turistických jízd na saních rohačkách. Letos se závod na historických saních koná v neděli 26. ledna od 10 hodin tradičně na sjezdovce U kostela. Bývá při tom veselá nálada, z čehož by měl velkou radost propagátor saní rohaček hajný Joska Tylš. Součástí infocentra na Pomezních Boudách je expozice z historie Malé Úpy a nová instalace připomínající havárii německého letadla JU-52 na Sněžce v únoru 1945. Největší exponát dřevařské saně rohačky jsou z pozůstalosti Raimunda Sagassera.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9 do 16 hodin, mimo sezónu od 10 do 15. Dobře se tu domluvíte německy i polsky. Transparentní účet záchrany maloúpského kostela je u České spořitelny 4691943339/0800 (IBAN CZ67 0800 0000 0046 9194 3339).

www.malaupa.cz

Navijákový vlek na Sagasserově louce v Dolní Malé Úpě vytáhl na kopec v roce 1960 až šestnáct lyžařů.

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2025

24
LESNÍ doporučená služba – strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite

veřejná silnice
Öffentliche Straße

místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen

lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige

lanová dráha
Seilbahn

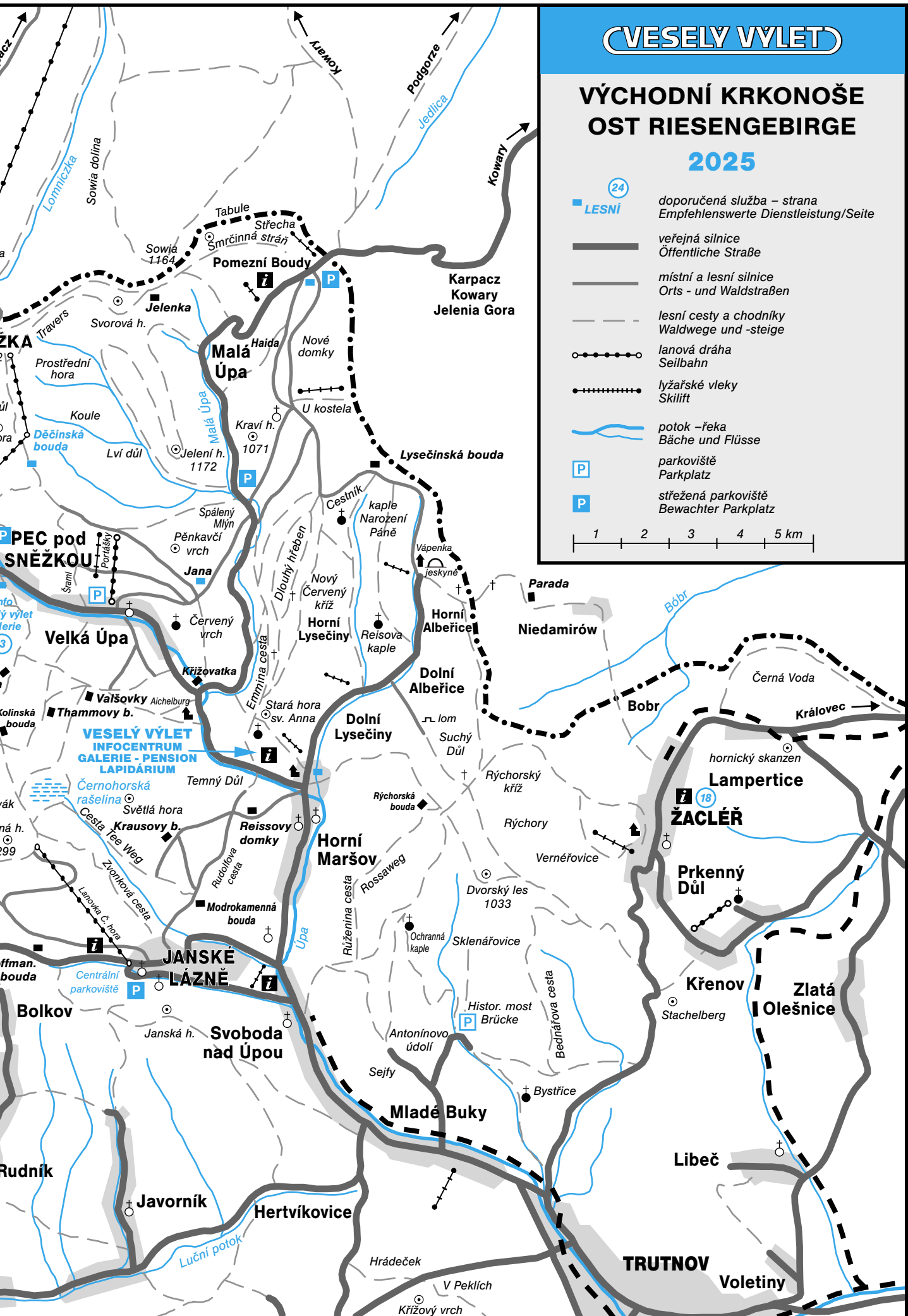
lyžařské vleky
Skiilift

potok – řeka
Bäche und Flüsse

parkoviště
Parkplatz

střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

Slávek Sedlák při jarním lyžování v Modrém dole, asi 1970.

Učitel lyžování Slávek Sedlák

Jaroslav a Dáša Kakešovi vedli v Peci v roce 1966 boudu Vyhlička uprostřed sjezdovky Zahrádky, přitom jejich sedmiletý syn Petr nechtěl lyžovat. Až k nim na rekreaci přijela proslulá krasobruslařka Hana Mašková s přáním naučit se jezdit na lyžích. Snadná pomoc, v Peci byl nejméně od roku 1956 jediný privátní učitel lyžování Slávek Sedlák. Malý Petr mohl na Haně oči nechat, proto se přidal k výuce

a spolu s budoucí olympijskou medailistkou vytáčeli první oblouky. Učitel Slávek Petra Kakeše nadchl pro lyžování tak, že jezdí dodnes. Startoval ve stovkách závodů včetně olympiády v Albertville roku 1992. Výtvarník Adolf Born svěřil Slávkovi svou desetiletou dceru Eriku v zimě 1974. Ta vzpomíná na přísného učitele, jak jel na Zahrádkách těsně za ní a křičel kolena, kolena, tlač kolena, až se ostatní lyžaři otáčeli. Tehdy se malá Erika Bornová trochu styděla, aby později učiteli děkovala za výrazné zlepšení svých lyžařských dovedností. Adolf Born byl v zimní Peci pravidelným hostem a přátelství se Slávkem potvrdil jako svědek na jeho svatbě s učitelkou Evou Petříkovou. Jako jeden z mála v té době měl Břetislav Sedlák, jak se oficiálně jmenoval, volné zaměstnání. Vedle lyžařské výuky především pro zahraniční klienty z krkonošských hotelů dělal přednášky pro lyžařské a školní skupiny, hosty zotavoven ROH. Pamatujeme, jak vždy těsně před ukončením provozu přiběhl na vlek Zahrádky, aby poslední jízdou vyjel na sádkách nahoru co nejbližší k boudám Mělnická, Pražská, Husova, Lesní, Vyhlička či Čapkova. Nemohl jet na lyžích, protože s sebou vzal promítačku a filmy o lyžování a pro děti i vzácné animované Disneyho pohádky. Na jaře z Pece zmizel, v létě na Vranovské přehradě učil jezdit na vodních lyžích. V tom byl i seniorský mistr světa. Ještě než Slávek odjel na letní sezónu u vody či později na tenisovém kurtu, lanovkou vyvezl na Sněžku svůj přenosný motorový lyžařský výtah, aby lyžaři z Pece mohli trénovat na posledním sněhu nad Lvím dolem. V době trpících rodičů s malými dětmi na svahu či starších samouků, kteří se učili lyžovat metodou pokus omyl, byl Slávek Sedlák výjimečnou postavou. Jeho učitelské působení v Peci skončilo po přelomovém roce 1989 nejenom kvůli věku šedesáti let, ale i s rozvojem lyžařských škol. Dnes již není třeba se mořit se začínajícími lyžaři, když jsou tu zdatní profesionálové.

SkiResort Live vás naučí lyžovat. Největší lyžařská škola ve východních Krkonoších naučí lyžovat každého, od malých dětí po dospělého začátečníka i cizince. SkiResort Live působí ve všech pěti lyžařských areálech, připraveny jsou dvě stovky certifikovaných instruktorů. Pro děti a úplné začátečníky jsou v bezpečné zóně u hlavních vleků a lanovek dobře vybavené Live Parky. Nahoru se lyžaři vyvezou po jízdném kobercem se snadným nástupem. V Peci u Javoru jezdí dva, větší osvětlený kryje průhledné zastřešení. Výuka probíhá zábavnou formou, jako každý rok i letos přibýly nové výukové prvky.

V době večerního lyžování ve středu, v pátek a v sobotu se tu navíc nově bude jezdit i na bobech. Pro rodiče s dětmi ubytovanými na horských boudách je výhodný Live Park Klondike, protože nemusejí sjíždět do údolí. Vedlejší nejpomalejší vlek U lesa je i díky mírnému svahu vhodný pro první výuku. Často na horních Zahrádkách začínají program školní lyžařské výcviky. I ty si mohou najmout kvalifikované učitele lyžování. Pro pokročilé je tu postavený obří slalom s časomírou pro porovnání vzájemných výkonů. Když malí i velcí lyžaři zvládnou základy, vezme je instruktor na velkou sjezdovku s vlekem či lanovkou. V tom je lyžařský areál v Peci nejpestřejší. Nabízí celou škálu různých terénů až po černou sjezdovku na Hnědém Vrchu, kde se jezdí i mistrovské závody v obřím slalomu. U Live Parků Javor, Černý Důl a Formánky je příjemné posezení ve vyhřátých restauracích. Tam mohou počkat rodiče, kteří po předání malého lyžaře učitelé sami nelyžují. Černý Důl je dobrým místem pro rodinné lyžování. Nejmenší jezdí na pojízdném koberci či dětském vlek, než si troufnou na sedačkové lanovky. Parkování u areálu je tu bezplatné. V Janských Lázních je dětský park Formánky se dvěma koberci a dvěma vleky přímo u parkoviště. I tady jsou od loňska v potřebném množství sněžná děla. Důležitou investicí v lyžařském areálu Černá hora je pod sjezdovkou Hofmanky stavba v Krkonoších první velké podzemní akumulací nádrže na vodu pro technické zasněžování. Po dokončení, před příští zimou, bude zajištěna kapacita vody pro vysněžení pátečních sjezdovek areálu na Černé hoře, se snahou minimalizovat tak výkyvy počasí. I díky tomu si SkiResort udrží průměrný provoz 130 dní.

SkiResort Live je propracovaný systém služeb s nabídkou kvalitní lyžařské školy, půjčovny špičkového vybavení a servisu. Pro tuto zimu je nová třetina lyžařského vybavení. Hosté si mohou vybrat ze šesti programů lyžařské školy. Nabídka Malý lyžař obsahuje i půjčení lyžařského setu a především individuální výuku jednoho instruktora pro jedno dítě. Jiný program je skupinové lyžování, Ranní ptáče nebo intenzivní VIP privátní výuka. Rezervace jsou možné elektronicky na live@skiresort.cz nebo telefonicky na infolince. Také půjčovny lyží a vybavení jsou v každém areálu. Servis se strojem Wintersteiger Discovery zajišťující dokonalou úpravu lyží je v dolních stanicích lanovky ve Velké Úpě a kabinkové lanovky v Janských Lázních. Během servisu si hosté zdarma vyzkouší nové testovací lyže.

Magická jízda nad večerní Peci. Bobová dráha v Relaxparku v Peci pod Sněžkou je během zimní sezóny v provozu denně od 9 do 19 hodin. V zimě je navštěvovaná i jako program po lyžování, tedy odpoledne a večer. Novinkou letošní sezóny je osvětlení celé trasy s řadou třírozměrných figur. Již tak silný zážitek z jízdy zasněženou krajinou umocní setkání s jelem nebo pohádkovými postavami. Součástí Relaxparku je 1. krkonošská palačinkárna CrêPec.

RADY PRO LYŽAŘE

Všechny informace snadno najdete na dobře sestavených a přehledných webových stránkách SkiResortu, nejčastěji v záložce SLUŽBY.

Zajištěné parkování – V Janských Lázních zaplatíte na parkovištích u kabinkové lanovky a u Hoffmannovy boudy 130 Kč za den (0.01–24.00 hod.). U Lesního domu Na Formánkách 100 Kč. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Jiná situace je v Peci pod Sněžkou. U dopravního terminálu staví skibus každou půlhodinu. Na ostatních parko-

vištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři za cenu 300 Kč, na Zeleném Potoce za 250 Kč na den. Město preferuje parkování v parkovacím domě P1, kde je vícedenní stání, s platnou Kartou hosta za 250 Kč za den. Tady je výhodou kryté stání, zastávka skibusu, který jede přímo k dolní stanici vleků Javor. V území měst Pec pod Sněžkou a Janské Lázně nelze parkovat mimo vyhrazená parkoviště.

Město Pec pod Sněžkou nově zvýhodnilo vícedenní pobyty, od 3. do 7. dne je s platnou Kartou hosta parkování zdarma. Novinkou je i případná rezervace parkovacího místa dopředu s možností při vícedenním pobytu z parkoviště odjíždět a zase přijíždět bez přerušení poplatku (on-line přes myparking.io).

Provozní doba – Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Express lanovky jezdí od 8.30 do 16 hodin, dlouhé a krátké vleky od 9 do 16 hodin. Od 16.30 jsou sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na stránkách resortu i na světelných panelech.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je jedním z nejkvalitnějších v Česku a probíhá ve středu, v pátek a v sobotu od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě a U lesa v Peci se lyžuje od 18 do 21 hodin v úterý, ve čtvrtek a nově i v sobotu.

Skipas – Lyžařům se otevírá mnohem jednodušší cesta k výhodnějšímu online koupenému skipasu bez ohledu na to, zda mají čipovou kartu z minulosti. Ve všech areálech, mimo Svobodu, jsou instalované výdejní automaty tzv. sKiosky, kde si lyžař předem koupený skipas vyzvedne po zadání kódu z potvrzovacího emailu nebo QR kódem z chytrého telefonu. Ať už se rozhodnete pro nákup online, kdy je skipas výhodnější proti ceně na kamenné pokladně až o 30 %, kartu si ponechte pro příští návštěvu. Při potížích s kartou nebo s tím spojené dotazy řešte na hotline 734 153 153 (8–16 hodin) nebo e-mailem skiresortcard@skiresort.cz. Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. Včasným nákupem skipasu ušetříte, pohyblivá cena se může zvýšit stejně jako při nákupu letenky při velké obsazenosti. V ceně pěti až sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma a taky jedna jízda na bobové dráze v Relaxparku. Děti narozené v roce 2019 a mladší

lyžují v doprovodu dospělého lyžaře za výrazně výhodnější cenu (1+1). Děti narozené mezi roky 2013 a 2018 mají dětské jízdné. Juniorské jízdné je pro narozené mezi lety 2007 a 2012. Stejně tak senioři narození v roce 1962 a starší mají nižší cenu. Celoresortový skipas SkiResortu platí i v lyžařském areálu SKIMU v Malé Úpě. V areálech Velká Úpa, Černý Důl a Svoboda nad Úpou platí i levnější vícehodinové lokální skipasy. Jednotlivá jízdenka na Černou horu stojí 270 Kč, na Portášky, Zahrádky a Hnědý Vrch 210 Kč. Top sezóna je od 21. 12. 2024 do 2. 3. 2025. Vedlejší sezóna s levnějším jízdným je od 3. 3. do konce sezóny.

Skibus – Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Páteční linka č. 1 Janské Lázně – Pec pod Sněžkou a zpět jede osmnáctkrát za den. Zastavuje na většině autobusových zastávek, celá trasa trvá optimálně 30 minut. Skibus páteční linky č. 4 jezdí z Janských Lázní do Černého Dolu. Skibus páteční linky č. 3 spojuje patnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Důležitá linka č. 2 vede z Velké Úpy k Javoru se zastávkami u dopravního terminálu a autobusové stanice v Peci. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky CITY BUS, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor, druhá na trase Logla – Malá Pláň – Javor a třetí na trase od dolní stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor. Skibusy jsou v provozu od 21. 12. 2024 do 16. 3. 2025.

Lyžařské propojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou zvané SkiTour je velmi oblíbené, denně svezí i 300 lyžařů. Od horní stanice Černohorského Expressu vás od 9 do 15.30 v intervalu 15 minut vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Odtud sjíždíte na sjezdovky v Peci. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní 30 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu. U pokladny na dolní stanici si mohou za 50 korun koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté. Jezdí od 21. 12. 2024 do 16. 3. 2025.

Úpravu tratí pro běžkaře zajišťuje SkiResort ČERNÁ HORA – PEC v celkové délce přes 100 kilometrů. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sáňkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo v budově dolní stanice kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu (internetová mapa běžeckých tras) jsou informace o stavu tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery. Převážka běžkařů a sáňkařů v Janských Lázních je pouze na kabinkové lanovce.

Akce ve SkiResortu se zaměřují na děti sérií animačních programů, veřejné závody jsou spojené s testováním lyží. Pokračuje Žampa Cup založený slalomáři světového poháru, olympiád a mistrovství světa bratry Žampovými. Živá hudba hraje pravidelně v Bullbaru u sjezdovky Javor. Termíny akcí jsou na webu v kolonce Události.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka 00420 734 153 153, e-mail: skiresort@skiresort.cz

www.skiresort.cz

Magická jízda po osvětlené bobové dráze s třírozměrnými figurami.

ŽACLĚŘSKÉ LYŽAŘSKÉ OSOBNOSTI

Obyvatelé výše položených míst v Krkonoších byli zpravidla dobrými lyžaři. Velká sněhová nadílka a nutnost zdatně se v ní pohybovat pro zajištění chodu domácnosti i hospodářství patřily k běžnému rytmu života na horách. Poloha města a povětrnostní podmínky panující v zimě nahrávaly také v Žaclěři cílenému pěstování zimních sportů. O rozvoj lyžování se na počátku 20. století zasloužil zejména **Roman Illner** (*21. 2. 1871–22. 2. 1956), učitel tělovýchovy, pozdější ředitel národní a živnostenské pokračovací školy, v letech 1922–1938 starosta města. Již na konci 19. století aktivní člen tělovýchovného spolku pravidelně prozkoumával na lyžích východní Krkonoše.

Příběh Gottfrieda Feesta a jeho bratrů

Ideální podmínky pro zimní sporty nabízela zejména oblast Rýchor, kde se ve 20. letech konala velká klání v běhu na lyžích. S Rýchorami je spjatý pohnutý příběh vynikajícího lyžaře **Gottfrieda Feesta** (1. 1. 1906–1945). Rodina Franze a Marthy Feestových obývala na Rýchorách chalupu čp. 24. Franz Feest vyráběl vlastní lyže a jeho tři synové Gottfried, Franz a Johann byli zdatnými lyžaři a sportovci obecně. Věnovali se i skokům na lyžích. Gottfried se zúčastnil mezinárodních lyžařských závodů v Janských Lázních v roce 1925 ve skoku a v běhu na 18 kilometrů. Osudovou se jemu a jeho bratru Franzovi stala druhá světová válka. Franz padl, Gottfried válku přežil, avšak při jeho návratu domů se odehrála tragická událost související s náladou a děním na sklonku války. Přes varování se vydal pěšky na rodné Rýchory, kde byl zastřelen sovětskými vojáky (též VV 39/2013). V místě tragické události, při žluté turistické stezce směřující ze Žaclěře k boudě Hubertusce, byl k uctění jeho památky vztyčen nenápadný dřevěný kříž se jménem. V roce 2024 jej nechali příbuzní renovovat a nově zde nalezneme i Gottfriedovu podobiznu. Bratr Johann Feest po válce obětavě pečoval o novou generaci žaclěřských sportovců,

stal se hospodářem lyžařského oddílu a hybatelem stavby lyžařského vleku v Prkenném Dole. Na jeho osobu vzpomíná žaclěřský rodák, taktéž vynikající lyžař, člen horské služby, Petr Petira, který s rodiči bydlel hned naproti lyžařskému vleku v Prkenném Dole: „Tak od čtyř let jsem jezdil na lyžích. Na klasických dřevěných. Naši samozřejmě zakázali panu Feesťovi, aby mě pouštěl z vleku na kopec. Máma šla jednou z kostela a měla z toho šok. Říkala babičce: ‚Podívej, jakej tam jede prcek!‘ Přišly blíž a zjistily, že to je jejich... prcek. Honza Feest dostal vynadáno, ale řekl: ‚Vždyť jezdí, zvládá to!‘ Od té doby jsem mohl jezdit normálně.“

Lyžařský vlek v Prkenném Dole

Vznikl v šedesátých letech, kdy díky Lyžařskému oddílu TJ Baník Žaclěř a cílenému organizování sportu začalo nabývat na oblibě sjezdové lyžování. Členové oddílu se sami pustili do stavby lyžařského vleku v Prkenném Dole. Zasluky na stavbě mají František Hanuš st., František Hanuš ml., Emil Špreňar, Antonín Polák, Karel Zahradník, Jan Feest a mnoho dalších. V roce 1970 byl pak spuštěn nový vlek Transporta. Roku 1985 přibyl druhý s technologií Tatrapoma. Díky vybavení sjezdovky a aktivitám oddílu vyrostla celá generace zdatných lyžařů. Tady začínala lyžovat a trénovala bezesporu nejúspěšnější žaclěřská rodačka ve sjezdářských disciplínách **Karolína Šedová** (*1977), která se za velké podpory rodiny vypracovala ve vrcholovou sportovkyni (též VV 43/2015). V roce 1990 vyhrála mistrovství Československa v alpském trojboji, v zimě 1999 zvítězila při mezinárodních závodech ve městě Flaine ve Francii a v roce 2003 nenašla přemožitelku v nově se rodící disciplíně skikrosu. V zimních sportovních disciplínách se dále výrazně prosadila skibobistka **Klára Hofmanová** (*1987) ze Žaclěře, absolventka sportovního gymnázia v Jilemnici, která se stala v roce 2010 mistryni světa v superobřím slalomu a držela se mnoho let na špici tohoto sportu v silné konkurenci závodníků.

Tradice skoků na lyžích

Kromě sjezdového lyžování měly v Žaclěři dlouhou tradici skoky na lyžích. Díky aktivitě členů Zimního tělovýchovného spolku byl v roce 1920 od majitele panství získán svažité pozemek za továrnou na výrobu porcelánu a vybudován velký skokanský můstek, na němž bylo dosahováno až padesátimetrových skoků. Můstek byl slavnostně otevřen 19. února 1921, akce se účastnilo 27 skokanů a podpořit je přišlo na tři tisíce diváků. S vysídlením původních obyvatel po druhé světové válce tradice nezankla a můstek byl i nadále využíván. Dokonce přibýly další, jak vzpomíná jeden z úspěšných skokanů z Prkenného Dole Jaroslav Košťál:

„První můstek stál na Poláku v Žaclěři, to bylo ještě tak za první republiky. Pak se postavil v Prkeňáku, to mám i fotku, na které je tatínek Karla Zahradníka při jeho stavbě. Velký můstek byl asi dvacet metrů vlevo od dnešní nástupní stanice vleku na Arrakis. Později už byl ve špatném stavu, propadal se a musel se opravovat. (...) Tady bylo skokanů! Když jsme jeli na závody, tak jsme vždycky něco přivezli. Petr Heisler z nás byl nejlepší. Škoda, že po úrazu, který se mu stal hned první rok na vojně, musel skončit. Byl opravdu dobrý. Taký skákal Venca Štoček, Joska Dibelka z Havlovic. Dobrý skokan byl i Petr Macola, rozuměli jsme si a byla s ním sranda, byl o tři roky mladší.“

Se vzrůstem obliby sjezdového lyžování v sedmdesátých letech můstky postupně chátraly, až zanikly. V současnosti jsou lyžařům k dispozici dva lyžařské areály Arrakis a Bret v Prkenném Dole. Při dostatečné sněhové nadílce se upravují běžkařské trasy v Bobru a Černé Vodě.

Městské muzeum Žaclěř a Turistické informační centrum, Rýchorské nám. 10, 542 01 Žaclěř, tel. 499 739 225, e-mail: muzeum@zacler.cz. Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do 16 hodin. www.muzeum-zacler.cz, www.zacler.cz

Mladí skokani v Prkenném Dole, zleva trenér Bönsch, Láďa Strieblík, Mírek Slíž, Jaroslav Košťál a Kamil Košťál, asi 1960.

Nebojte se, nebudou běhat po lese v Krkonoších a strašit turisty jako na Slovensku. Jen připomenou, že byli součástí života našich předků a vlastně jsou dodnes. Ne náhodou mají medvěda ve znaku hned čtyři krkonošské obce. Jejich přítomnost připomínají místopisné názvy. V zámecké vstupní hale ve Vrchlabí jsou jako živí vyobrazení čtyři huňáci ulovení za doby Morzinů. Poslední na české straně hor padl v Sedmidolí nad Špindlerovým Mlýnem roku 1726, na slezské ještě později. V nové expozici Muzea Krkonoš ve Vrchlabí je vycpaný medvěd. Díky fotografii Wenzela Lahmera ze zámku v Maršově víme, že jej ulovil nejspíš v Karpatech hrabě Hermann Czernin někdy mezi lety 1840 až 1880. Snad každé malé dítě usínalo s plyšovým medvídkem, jsou vyobrazení v dětských knížkách a vystupují v pohádkách. Medvědi patří do našeho kulturního dědictví. Ale potkat se s nimi tváří v tvář úplně nechceme. Tedy ne zblízka ve volné přírodě, z vlastní (americké) zkušenosti víme, že souboj o jídlo s nimi není oddychová záležitost (též VV 8/1996). Přesto je chceme vidět znovu, nejlépe z bezpečné vzdálenosti. Jsou majestátní i legrační, pomalí i rychlejší než kůň, hluční nebo tišší jako pěna. Jsou krásní i tím, že se jich bojíme. A obyvatel evropského lesa, před kterými máme respekt, není mnoho. Toho využívali kočovné společnosti ukazující medvědy jako zkrocená divoká zvířata. Známe z Pece fotografie cikánských poutníků, pro které byl medvěd na řetězu zdrojem obživy. S vycpaným medvědem v útočné podobě ještě v sedmdesátých letech v Janských Lázních vyfotil František Celba tisíce turistů. Medvědi převlek jako z opery Prodaná nevěsta užívali pro zpestření fotografií autoři na české i slezské straně Krkonoš.

Brzy budeme mít možnost ukázat nejen našim dětem živé medvědy v prostředí blízském jejich přirozenému domovu. U Stezky korunami stromů v Janských Lázních během letošního roku vznikne na ploše přes půl hektaru stanice s chovem medvěda hnědého, vědeckým jménem *Ursus arctos*. Nebudou to v přírodě odchycení medvědi, narodili se už v umělém chovu. Do Krkonoš přijedou nejspíš na jaře 2026 čtyři ze zoo v Košicích. Vedle potěšení pro návštěvníky mají i vyšší poslání. Tihle medvědi byli zařazeni do Evropského chovného programu zajišťujícího zachování genofondu živých zvířat. Garantem a partnerem projektu je jedna z nejlepších zoologických zahrad v Evropě, zoo ve Dvoře Králové nad Labem. Jako člen Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) pro volně žijící zvířata chovaná v evropských zoologických zahradách bude dohlížet na chov a řídit populační management. Jinými slovy koordinátor chovu bude sledovat a usměrňovat život po mnoha letech prvních krkonošských medvěďů. Třetím partnerem chovu v Janských Lázních je oddělení výchovy Správy KRNP. Musí zvládnout jednoduchý úkol, představit medvědy veřejnosti. Nepůjde o atrakci typu medvědi v hradním příkopu, ale o výchovný program, jaký se v Srní podařil Správě Šumavského národního parku s výběhem vlků. Návštěvníci uvidí z vysutých lávek přímo pod Stezkou korunami stromů medvědy v přirozeném prostředí a dozví se o nich spoustu zajímavostí. Přestože jsou od narození mezi lidmi, zůstávají velkou šelmou. Proto bude jejich prostor násobně jištěný, aby nemohli utéct třeba po pádu stromu na dvojité oplocení. Během letošního léta jim připraví čtyři samostatné brlohy, pátý je naplánovaný pro karanténu.

Stezku korunami stromů v Janských Lázních navštívilo během sedmi let už více než jeden a půl milionu hostů. Je v provozu po celý rok a připravuje doprovodné programy. Jako jediná mezi podobnými stezkami má i podzemní expozici. Je vhodným doplňkem programu lyžařského nebo lázeňského pobytu. V zimní sezóně je otevřeno od 9:30 do 16 hodin. Specialitou je od 18. ledna do 15. března při prodloužené době vstupu až do 19:30 osvětlení stezky v celé její délce. Program Magické večerní dobrodružství – kouzelná lesní zvířata umocní návštěvu už za šera rozsvícením trojrozměrných modelů lesních zvířat v nadživotní velikosti. Provozní doba stezky, restaurace V korunách i obchodu se suvenýry je v tomto období prodloužena až do 20:30. www.stezkakerkonose.cz

Michael, Alexandra se strýcem Alexanderem Czernin-Morzinem u medvěda uloveného jejich předky, 2010.

Medvěd Hermanna Czernina v zámku v Maršově, asi 1935.

Zpestření fotografie z dovolené v Krkonoších, 1925. Fotograf Celba se svým medvědem, asi 1970.

Radnice s lékárnou, spořitelnou a kašnou před dokončením roku 1906.

Dláždění silnice před obchodem Josefa Hofmanna, 1933.

Finální práce na vile lékaře Richtera, 1931.

Dnes tvoří Horní Maršov dříve osm samostatných obcí s horskými partiemi v Albeřicích, Lysečínách, Temném Dole, na svazích Světlé hory a hřebenu Rýchor. Živo je především kolem centra, které stojí i za krátkou procházkou. Osvícení investoři nám zanechali kulturní dědictví, které svědčí o zdatnosti zadavatelů, projektantů i zhotovitelů. Fortelně udělané stavby si udržely kvalitu dodnes, často i jen s malou údržbou.

Duchovní stavby jsou chloubou Horního Maršova. Kostel Nanebevzetí Panny Marie na hlavní ulici je podle kritiků nejlepší realizovanou sakrální stavbou předního českého architekta Josefa Schulze druhé poloviny 19. století. Autor Rudolfiny, Národního muzea a spoluautor Národního divadla v Praze byl povolán majitelkou panství Aloisii Czernin-Morzin, aby v roce 1893 navrhl svatostánek pro horské prostředí. Novogotický kostel byl i kvůli povodni v červenci 1897 vysvěcen až 15. října 1899. Fasáda z dvoubarevných lícových cihel bez újmy přečkala skoro 130 let. Zato původní střešní krytinu z dvoubarevné břidlice už v šedesátých letech nahradil plech. Největší stavební klenot se ukrývá na kopci za korunami stromů. Starý kostel Nanebevzetí Panny Marie navržený stavitelem renesance italského původu Carolo Valmadim dokončili roku 1608. Po válce desítky let chátral, až byl v plném lesku i s interiérem v létě 2016 vrácen do života obce. Zachráněná památka má náboženské, kulturní a občanské využití, navíc je turistickým cílem s možností nahlédnout dovnitř. Obec Horní Maršov a nezisková organizace Hradní společnost Aichelburg dostaly za rok 2016 prestižní ocenění Patrimonium pro futuro za záchranu památky.

Komunitní domy s vysokou kvalitou jsou v Horním Maršově secesní radnice z roku 1906 na Bertholdově náměstí a základní škola v Malé uličce. Architektka Jindřiška Crickettová se v roce 1991 při návrhu fasády ze žlutých lícových cihel inspirovala jejich osvědčeným užitím na nedalekém kostele. Architektonická vyváženost objemu, tvaru a okenních otvorů je moderní i po třiceti dvou letech od dokončení. Maršovskou radnici tehdy i se sídlem spořitelny, pojišťovny a lékárny zadavatelé jako tečku za zdařilým dílem ozdobili kašnou s alegorickou sochou Vítězství na vysokém sloupu. Na štítu nese historickou pečeť Maršova. Pro vesnici to byl povznášející čin.

Měšťanské domy spojují bydlení ve více bytech s komerčními prostory v přízemí. Na třídě Josefa II. zůstaly i po rekonstrukci dvě stavby v původní podobě. První měšťanský dům v Maršově 4 postavil roku 1877 obchodník s galanterií, látkami a módním zbožím Johann Braun starší. Tehdy stál osamocený mezi dřevěnými chalupami, až jej přerostly dvě budovy školy a sousední kostel. Ještě před tím starosta Maršova Johann Braun mladší přistavěl kolmé křídlo s velkou výlohou a zdobnými prvky na fasádě. V bývalém obchodě je dnes kavárna s vinotékou Nade dnem. V patře jsou byty a sídlo s badatelnou zapsaného ústavu Paměť Krkonoš. V upozaděné současné přístavbě je byt majitelů. V roce 1912 nechal Braunův konkurent Josef Hofmann postavit dům čp. 110. Obchod s textilem zabral celé spodní podlaží. Stejnou náplň měl dům až do roku 1990. Později tu byla večerka, až dům koupil a citlivě opravil nový majitel. V přízemí je květinářství, obchod se sýry a dalšími pochoutkami.

Rodinné vily si stavěli vedle obchodníků také učitelé, lékaři a úředníci. Mají dvě obytná poschodí a často dekorativní prvky. Již zmíněný obchodník Johann Braun mladší nad svým měšťanským domem postavil roku 1911 pro rodinu syna Bruna hezkou vilu s výrazným rizalitem a dřevěnou zimní zahradou. Tím založil vilovou část Maršova nyní zvanou Slovany. Asi v roce 1929 dům koupil učitel Rudolf Richter a podle manželky ji pojmenoval Villa Anna. Některé výstavní domy na Slovanech v roce 1945 získali příslušníci finanční stráže, kteří přišli do Maršova mezi prvními novoosadníky. To byl i případ Richterovy vily, která se nyní jmenuje Villa Siesta a nabízí ubytování hostům. Podnikavý Johann Braun koupil během Velké války starou zemědělskou usedlost na konci dnešní Lukášovy ulice. I v hospodářsky těžké době

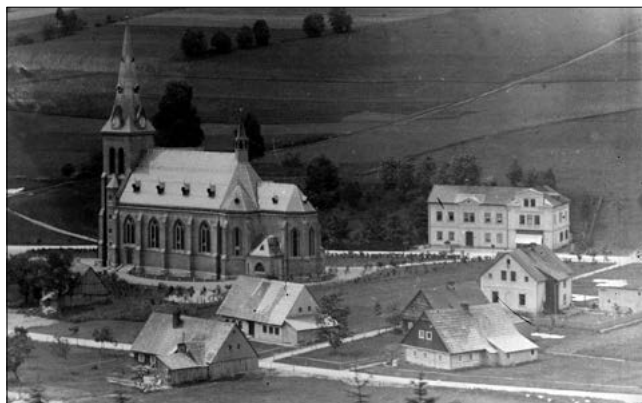
roku 1917 postavil mezi novým a starým kostelem Villu Braun. Dnes tu žije rodina maršovského poskytovatele internetových služeb. Na hlavní ulici si asi roku 1896 zřídil první rodinnou vilu s ordinací lékař Wenzel Lahmer, autor většiny fotografií na této dvoustraně. Několik pozdějších stavebních úprav zastřelo původní vzhled, jak se to stalo a ještě stává u řady dalších zajímavých staveb. Zato vila z roku 1931 lékaře Egona Richtera pod starými školami je i po rekonstrukci krásná. Řadu let tu byla mateřská školka, nyní obecní byty.

Bytové domy pro své úředníky nechala postavit majitelka maršovského panství hraběnka Aloisia Czernin-Morzin, aby posílila význam zdejší lesní správy. V roce 1902 na náměstí nahradily dva kamenné domy jiné stejné dvoupodlažní bytové domy. Protože hraběnka stavěla s ohledem na další generace, opatřila je kvalitní fasádou z červených a žlutých lícových cihel. Třetí bytový dům v podobném provedení stojí na začátku Temného Dolu, jen padesát metrů od dnes zaniklé budovy lesní správy. Krásné domy přečkaly s minimální údržbou zlé časy, kdy opadané omítky byly jinde normou. V Krkonoších se již dvacet let mocně staví bytové domy, hlavně pro rekreační využití. Říká se jim apartmánové, přitom nedosahují architektonické kvality ani těch pro dělníky ze začátku 20. století. U přádelny lnu v Temném Dole postavil v roce 1904 majitel Johann Adam Kluge čtyři bytové domy, dva prostřední tvoří jeden blok. Vybavení odpovídá době a zchátralost tří z nich mnoha letům bez údržby. Přesto mají svou krásu. Nízký sokl z místního kamene kombinuje ostění oken z lícových cihel. Vysoká trojdielná okna poskytují hluboké prosvětlení místností. Fasáda je vyváženě členěná římsami a pásy hladké a hrubé omítky. Eleganci zajišťuje tenká plochá střecha s přesahem.

Průmyslové stavby jako přádelna lnu založená majitelem panství Bertholdem Aichelburgem v Temném Dole přestavbami ztratila svou industriální krásu. Přesto je z chodníku na co koukat. Kolem roku 1877 tehdejší majitel přádelny Ludwig Moravetz už nechtěl skladovat len na půdě továrny, tak postavil samostatný kamenný sklad. Dokonalé kamenické dílo je kulturní památkou. Na dolním konci Maršova vznikla roku 1920 místo vyhořelé brusírny dřeva vodní elektrárna. Všechny stavby průmyslník, podporovatel společenského a sportovního života nejen v údolí Úpy Prosper Piette pojal s vysokou architektonickou kvalitou. Příkladem je i provedení elektrárny v Maršově 3 s nepřerušeným provozem. Součástí je vodní dílo s náhonem a jezem půl kilometru proti proudu. Sem umístěnou drobnou stavbu očištění centra navrhl architekt Roman Koucký. Tenhle smeták, tedy sběrna druhotných surovin, má Grand Prix Obce architektů za realizaci z roku 1994. Mezinárodní porotu v čele s Janem Kaplickým zaujalo propojení s řekou Úpou a vodním dílem elektrárny, doslova „vlnka u maršovského splavu“. Na další ocenění Maršov čeká. Rýsuje se obnova vyhořelého zámku s využitím mnoho let opuštěného areálu pivovaru. Tak uvidíme.

Všechny uvedené stavby jsou i s fotografiemi popsány ve webové databázi Archa Krkonoš®.

www.hornimarsov.cz

Kostel a měšťanský dům Johanna Brauna mezi chalupami, 1902.

Bytový dům lesní správy, náměstí uzavíral hotel Brauhof, 1902.

Villa Braun rodiny obchodníka s textílem a galanterií, 1925.

Vyprávěli o něm naši kamarádi sportovci z Trutnova, lesník a pozdější ředitel Správy KRNP Olda Lábek, vlekář Petr Nagy, běžec na lyžích Karel Nývlt, horolezec Mirek Šmíd, později i ředitel lyžařského areálu Ski Pec Franta Vambra. A taky náš táta, byli spolu v šedesátých letech v cyklistickém oddíle Lokomotiva Trutnov. Trvalo nějakou dobu, než jsme se s Kurtem Matzem konečně potkali. Jeho živelné vyprávění plné neskutečných příhod představuje příběh kluka s kořeny v Krkonoších a je i obrazem podivné doby, ve které jsme žili. Kurt neměl jednoduchý vstup do života. Narodil se 1. ledna 1946 ve válkou poznamenané Vídni obsazené ruskými i spojeneckými vojáky. Maminka Helene Matz se rozešla s manželem a později se provdala za novou lásku, amerického důstojníka, který měl v US armádě na starosti technické vybavení kuchyní v kasárnách i na lodích. Helene White už předtím malého synka odložila ke své matce Anně Wimmer a odstěhovala se s novým manželem do Západního Německa a pak do USA. Česká Videňka Anna s kořeny v Podkrkonoší vyměnila byt ve velkém městě za stavení po vyhnancích Němcích v osadě Nové Dvory u Trutnova. Vzala si Aloise Ludvíka a tak trochu novým osadníkům velela. Kurt se učil česky od vrstevníků, ale pro mnohé byl pořád Němec, tedy nepřítel. Dobrý život mu zachránil sport, především lyžování. S babičkou Annou Ludvíkovou byli velmi chudí. Když nastoupil do oddílu Lokomotiva Trutnov, neměl žádné vybavení. Jako jediný po-

V kanceláři má Kurt Matz fotografie slavných sportovců jako třeba tenisty Ivana Lendla. Na čestném místě je v malém zlatém rámečku jeho babička Anna, která se v Trutnově dožila 104 let.

třeboval boty, hůlky, lyže, běžky, vosky i ruksak. Potom už jenom trénoval a závodil. Po základní škole nesměl na střední, začal se učit pro elektrárnu v Poříčí. Jenže přes sport se po roce dostal na průmyslovku v Rychnově a stejně tak mu výkony a známosti ze sportu pomohly na Vysokou školu ekonomickou v Praze. Zajisté, chtěl dělat Fakultu tělesné výchovy a sportu, ale se svým původem neměl šanci. Kurt Matz totiž zůstal rakouským občanem. V roce 1963 vzniklo v Liberci tréninkové družstvo lyžařských běžeců nadějí, do kterého byl podle výsledků pozvaný. Když tam z Trutnova dojel na kole s ruksakem na zádech, dozvěděl se, že je jako Rakušan vyřazen. Mateřský oddíl Lokomotiva Trutnov měl v Peci pod Sněžkou na Vysokém Svahu chalupu využívanou i jako tréninková základna. Kurt se stal bezplatným správcem, aby mohl trénovat a později kde bydlet se svou láskou Martou, kterou poznal na průmyslovce a s níž je dodnes. V Peci se brzy přátelil s řadou místních, vzpomíná na holky Matějkovy, Volanské, kluky Vořechovské, Sochorovy a především na Miroslava Hilsche, vedoucího obchodu s potravinami. Díky němu získal letní práci v kiosku se zeleninou u přehrady při cestě k lanovce na Sněžku. Konečně mohl ulevit babičce Anně a vydělat peníze.

Kurt byl trochu svobodnějším rezidentem komunistického Československa. Měl totiž rakouský cestovní pas. Od srpna 1962 vyjížděl do rodného města i na několik měsíců a také tam vydělával první šilinky. Ještě jako student si mohl koupit ojeté auto Škoda MB 1000. Rakouskou běžecskou reprezentaci tehdy vedl český profesor Prokeš a ten do týmu vybral i Kurta Matze. Jeho původ a aktivity nemohly uniknout pozornosti Státní bezpečnosti. Od roku 1963 až do listopadu 1989 byl sledovaný několika agenty. V obsáhlém spisu si stěžují, že se nedaří „verbovka“, Matz se brání spolupráci, po výjezdech do zahraničí má názory ovlivněné západní propagandou a v „zachyceném“ dopise příteli do Mnichova hodnotí situaci v ČSSR po sovětské okupaci jako hroznou a dopis končí slovy smrt komunismu. V dubnu 1971 jeli běžci z oddílu Lokomotiva Trutnov spolu s trenérkou Květou Leikovou na závody ve Frenštátu. Zastavili se v Rožnově pod Radhoštěm v květinářství, aby později mezi lyžaři známý zubař Dan Navrátil mohl koupit mamince kytku. Kurt při čekání z recese sundal z výlohy plakát k výročí Vítězného února se slovy, že se bude líbit v rádiu Svobodná Evropa. Prodávačka věc nahlásila a Kurt byl podmíněně odsouzen na šest měsíců za zničení oslavné výzdoby. Krajská správa StB navrhla okamžité vyhoštění, aby nemohl obhájit diplomovou práci, udělat státnice a požádat o povolení ke sňatku s Českou Martou. „Nadřizený orgán“ to zamítl z obavy nežádoucí reakce Rakouska. Proto radil počkat do března 1973, kdy Matzovi vyprší povolení k pobytu. Kurt se o nuceném vystěhování dozvěděl jen krátce před koncem platnosti. Rychle obhájl diplomku, stihl i státnice. Jen tři dny před odchodem prošli s Martou z Trutnova přes Rýchory do Horního Maršova, kde měli dohodnutou svatbu. Naposledy se zastavili v Peci a škodovkou odjeli už jako manželé do Rakouska. V Linci se rozhodovali mezi Vídní a Alpami. Zvolili hory. V Bad Ischlu se zastavili u kolegy z rakouského lyžařského týmu. Připravený měli stan, ale on jim nabídl podnájem a pomohl sehnat pro oba práci. Kurt posedlý sportem brzy začal trénovat místní mladé lyžaře. Jednou na běžecích závodech povzbuzoval svéřence u tratě, když se ho nesportovně vyhlížející pán v kožichu zeptal, proč na ně tak křičí. No přeci, aby byli nejlepší. Představil se jako Franz Kneissl, jeden ze dvou největších výrobců lyží v Rakousku. Po vyslechnutí Kurtova životního příběhu jej pozval v pondělí do sídla firmy v Kufsteinu, kde nastoupil za pětinašobný plat a mohl uplatnit své obchodní a manažerské schopnosti. Mezi nejzajímavější příhody z té doby patří ta o zavedení výroby běžek

Kneissl. Majitel se chtěl držet jen sjezdových lyží. Kurt s lidmi z vývoje udělal bez jeho vědomí padesát párů běžek. Inspirovali se laminátovými Artis Sapporo z Nového Města na Moravě, ovšem mohli využít lepší materiály. Kurt je odvezl na mistrovství světa v klasickém lyžování 1974 ve Falunu a udělal předváděčku. Ukázal, jak rychle jedou jeho stejně namazané lyže se stejně těžkým chlapem. Žlutomodré kneisslovky byly v porovnání s konkurencí výrazně rychlejší. Hned je chtěli na závody Švédové, Rusové a Němci. Byl z toho velký úspěch s medailemi, krkonošský Stanislav Henych na nich získal stříbrnou medaili v královské padesátce. Franz Kneissl o tom vůbec nevěděl, až v televizi viděl výsledky a přiletěl do Švédska, aby si užil nečekanou slávu. Na příštích třech zimních olympiádách lyže Kneissl dovezly závodníky k pětadesáti medailím, v roce 1980 v Lake Placid získaly největší počet ze všech značek a Kurt Matz se stal vedoucím oddělení výroby lyží pro klasické lyžování. Své olympijské a světové mistrovské medaile na kneisslovkách získala i Blanka Paulů z Krkonoš. Na skočkách Kneissl Pavel Ploc z Harrachova vybojoval stříbrnou olympijskou medaili a skočil i světový rekord 181 metrů. Kurt zařídil pro naše lyžaře materiál za desítky milionů šilinků. Další kapitolou v jeho životě byly tenisové rakety. Dlouho se hrálo těmi ze dřeva. První dvě laminátové Kurt odvezl na Moravu a dal je vyzkoušet vycházející tenisové hvězdě jménem Ivan Lendl. Ten už je nechtěl dát z ruky, jeho tvrdý servis byl ještě silnější. S raketami Kneissl hrál také Martina Navrátilová a další světoví i naši tenisté. Kurt byl jako zástupce značky Kneissl u toho, když Ivan Lendl v Praze žádal o cestovní pas, se kterým by mohl neomezeně cestovat na turnaje po světě. Když u normalizačního šéfa sportu Antonína Himla neuspěl, požádal Kurta Matze, aby mu vyvezl osobní dokumenty do Rakouska. Po pár týdnech přijel do Kufsteinu a Československo přišlo o dalšího skvělého sportovce. Několik špatných rozhodnutí v osmdesátých letech přivedlo firmu Kneissl ke krachu. Kurt se ovšem neztratil. Po revoluci otevřel v Trutnově prodejnu KM – Sport a doma v Kufsteinu založil společnost na výrobu nafukovacích reklamních bran a figur. Byl manažerem českého daviscupového týmu, generálním sekretářem Svazu lyžařů ČR, v roce 2016 jej uvedli do české lyžařské síně slávy. Dosud pracuje pro rakouský lyžařský svaz.

Při posledním telefonátu z Kufsteinu Kurt hlásil, že čeká návštěvu naší nejlepší lyžařky všech dob Kateřiny Neumanové. Zastaví se cestou do italských Alp a proberou spoustu věcí kolem lyžování. Tak to má Kurt Matz rád.

NAŠE LYŽAŘSKÁ PARTA

Přestože byl táta Miloš dobrým a nadšeným lyžařem, dokud jsme byli dětmi, tak s námi nelyžoval. Jo jednou, to mi bylo tak osm, mě vzal v Pecí na Zahrádky a Muldu, kde jsem měl problém projet propojovací cestu s vysokými boulemi. Pak už jsme lyžovali jen se stejnými kluky a holkami, především v Pecí na louce u boudy Nebozízek. Vlek patřil Slovanu Pec, jízdné se neřešilo, měli jsme vlastní opasek s kotvou. Dnes je louka zastavěná domy, ale tehdy znamenala pro děti lyžařský ráj. Na závěr jsme si v hospodě Hvězda u pana vrchního Müllera objednali čaj a jeden rohlík. Problém byl s vybavením. Přezkové boty, lyže s umělohmotnou skluznicí, hranami bez šroubků a s vázáním Marker stály víc než měsíční platy táty a mámy dohromady. Dlouho musely stačit lyže Artist, později s pojistnou otáčivou špičkou. Až v patnácti jsem po tátovi zdědil Kastle 205 centimetrů dlouhé. Kamarádi se mě ptali, kam jdu s těmi žehlicími prkny. Lyžačky už měly sice přezky, ale ne příliš povedené a hlavně nepohodlné. Přesto mě lyžování hodně bavilo. S bratrancem Láďou Machkem jsme v zimě neměli v hlavách nic jiného než být v Pecí na sjezdovkách. Naše spolužáky skvělé lyža-

ře Fandu Kolína, Petra Kakeše, Janu Štanclovou a trochu staršího Dušana Porubského jsme na lyžích neviděli. Trénovali někde na soustředění či závodech. Ale všimli si nás starší kluci a přizvali do party. Milovali lyžování, závodili jen občas pro radost. Hlavní metodik povoláním geodet Pavel Svěčený z Trutnova nás učil vyjíždět oblouky. Nejstarší Horst Sagasser z Malé Úpy ukazoval, jak se předbíhají ve frontě na vlek „Pražáci“, které uklíďoval slovy „víte, my jsme tady doma a už dlouho“. Nejlépe lyžoval Milan Koniarík z Maršova, radost pohledět. Zvláštní pozici měl v partě Venců Štoček původem ze Žacléře, protože s ním lyžovala jeho krásná manželka Lenka. A navíc byl hlavním bavičem. Kluci mě hecovali, ať už si konečně seženu pořádné lyže. Jenže v obchodech nebyly. Zašel jsem za Milou Sochořem, tehdy jezdil světový pohár na lyžích Blizzard. Nechal mi obřátky dlouhé 210 centimetrů. Lyžačky přivezli rodiče z Itálie. Jedinou výhodou tehdejšího režimu byl dostatek času. Nemohli jsme cestovat, podnikat, někteří ani studovat. Všechny volný čas jsme věnovali zábavě, my v zimě lyžování. Hned jak napadl sníh, to bývalo už v říjnu, jsme ještě před spuštěním vleků šlapali kopec na Zahrádkách. Potom jsme se viděli skoro každý víkend především na „naší“ sjezdovce Javor. Tam jsem poznal svou Lenku, přistěhovala se ze Špindlerova Mlýna přímo pod sjezdovku. Zapadla do party, lyžujeme spolu osmačtyřicet let.

Po skončení sezóny nás dopisem svolal Pavel Svěčený na jarní lyžování. V parném květnovém dni jsme byli s lyžemi na lanovce na Sněžku dost nápadní. Ve žlabu nad Lvím dolem trénovali i přeborníci. Nám stačilo dvacet klacků na krátký slalom. Většinou jsme se na sněhu spálili ostrým sluncem nebo odřeli po pádu do hrubého firnu. Následovala hláška „Padal Killy? Padal!“ v narážce na trojnásobného olympijského vítěze. Jednou kluci ve Lvím dole uvítali starší dámu na lyžích ještě s řemenovým „francouzským“ vázáním. To je paní Květa Lelková, mluvili s účtou o někdejší velké závodnici v běhu i ve sjezdu. Dodnes mě mrzí, že jsem ji tam nevyfotil. Nejpozději jsme lyžovali v Modrém dole na Mapě republiky, v roce 1976 ještě v červenci. To v okolí bývalo hodně tetřívků, že je myslivci i z řad strážců národního parku pilně lovili. V létě Venců Štoček a Pavel Svěčený mizeli v Adršpachu, kde měli svou horolezeckou partu s Vaškem Hornychem, Olikem Oubrachtem, Leošem Kaňou, Poldou Páleníčkem, Mirkem Šmídem. Netrvalo dlouho a s Vencem Štočkem jsme se vypravili na první horolezecké výpravy na Kavkaz, Pamír a po sametu i na Aljašku. Tam už i s lyžemi.

Když jsem v partě nejmladší, musím počítat, že kamarádi odejdou za paní Lelkovou lyžovat do věčného prašanu a s Mírou Šmídem lézt nekonečnou spáru. Necítím smutek, jen radost ze společně prožitých chvil. A jak vytesal do štítu chalupy na Rýchorách své krédo pan Amort: Ne žít, lyžovat je nutno.

Při prvním lyžování v listopadu 1979 stáli na Zahrádkách zleva Horst Sagasser, Milan Koniarík, Venca, Dita a Lenka Štočkové, Lenka, Pavel Svěčený a jeho děvče.

LESNÍ BOUDA

Před sto lety se v Janských Lázních konalo mistrovství světa v lyžování a závod na 50 kilometrů byl jedním z nejvýznamnějších momentů celé události. Trať vedla náročným terénem Krkonoš a byla velkou výzvou pro všechny závodníky. Startovali jednotlivě v intervalech a každý musel bojovat nejen s časem, ale i sám se sebou. Trať na nejvyšším místě procházela po hřebenu mezi Černou a Liščí horou, kde ji pokrýval čerstvý sníh. To ztěžovalo běh, vyžadovalo vynikající techniku a fyzickou kondici. Dnes se tu kloužou stovky běžkařů, ale před sto lety bylo lyžování ještě mladým sportem.

Při padesátikilometrovém závodě se brzy ujal vedení Franz Häckel z Rokytnice. Jeho plynulý a efektivní styl mu umožnil udržet vysoké tempo po celou dobu závodu. Schopnost přizpůsobit běh měnícím se podmínkám na členité trati byla klíčová a umožnila mu držet vedení. Silný vítr a sněžení ztěžovaly viditelnost a orientaci na trati. Navzdory těmto podmínkám Franz Häckel zvyšoval svůj náskok před ostatními závodníky, ale za polovinou závodu se k němu začal časem přibližovat Franz Donth z Krušných hor známý svou vynikající výdrží i technikou. Na občerstvovacích stanicích, které byly rozmístěny podél trati, závodníci doplňovali energii teplými nápoji a lehkým jídlem. Někteří stihli i přimazat vosk na lyže. Krátké přestávky u horských bud byly klíčové pro udržení vysoké úrovně výkonu. Až v závěrečném stoupání z Černého Dolu k Hofmannovým boudám byl rychlejší Franz Donth a dlouho vedoucího Häckela nakonec předběhl o celých osm minut.

Trasa mistrovského závodu vedla po úvodním stoupání kolem Hrnčířské a Lesní boudy. Tady závodníci projížděli úzkými stezkami s novým sněhem. Hrnčířskou boudu v době mistrovství vlastnili Erlebachové, Lesní boudu získali později.

Při rekonstrukci Lesní boudy jsme našli dvě staré ateliérové fotografie. Na první poznal při návštěvě někdejšího domova Ludwig Erlebach svou babičku Wilhelminu a dědu Ludwiga (též VV 47/2017). Kdo z Erlebachů je na starší svatební fotografii, už nedokázal určit.

Starší roubená část restaurace se od pořízení fotografie roku 1936 příliš nezměnila. Jen místo petrolejové lampy je u stropu elektrické osvětlení.

Starý pan Ludwig Erlebach a paní Wilhelmina, kteří do těchto končin přišli ze Špindlerova Mlýna, závod jistě s celou rodinou nadšeně sledovali. Erlebachové byli spjatí s lyžováním v oblasti Černého Dolu, mnozí aktivně sportovali. Na sklonku devadesátých let nás navštívil vnuk původních majitelů Lesní boudy pan Ludwig Erlebach. Z jeho vzpomínek víme, že otec aktivně trénoval běh na lyžích a účastnil se mnohých závodů. Na mistrovství v roce 1925 startovali hned tři Erlebachové, padesátikilometrový závod běžel jen Josef a nevedl si vůbec špatně. V silné konkurenci se umístil na pátém místě. Jestli se na trati u Hrnčířské boudy zdravil s Erlebachy, nevíme. Nejspíš to byl pouze jmenovec a jeho spojení s obyvateli Lesní a Hrnčířské boudy zatím není prokázáno. Ludwig Erlebach dále vzpomínal, jak při poválečném odsunu jejich rodiny do Německa sehrálo lyžování znovu důležitou roli. Díky známostem a přátelům z lyžařské komunity se rodina dostala do alpské části Bavorska, do blízkosti vyhlášeného zimního střediska Garmisch-Partenkirchen. Podařilo se jim navázat na rodinnou lyžařskou tradici a pokračovat v podnikání v cestovním ruchu. Známe fotografii, na které se maminka Ludwiga Erlebacha spokojeně usmívá před svým přepychovým hotýlkem v typickém alpském stylu. Ale vraťme se zpět k Lesní boudě, která je po sto letech od památného mistrovství světa připravena poskytnout svým hostům zázemí a příjemné posezení v původním interiéru, který se od dob závodů příliš nezměnil. Především loni restaurovaná roubená světnice s kachlovými kamny připomíná časy působení boudařů Erlebachů.

V nabídce restaurace zůstávají osvědčené speciality jako například zapékaná ovčácká miska s jehněčím masem, grilovaný kozí sýr s hruškovou redukcí a salátem. Pro zvědavější hosty nesmíme zapomenout na naši připomínku budských syrečků. Tedy klasickou, dnes již téměř zapomenutou pochoutku. Také my využíváme historii ověřené kombinace sýru a horských bylin a propojujeme tradiční český smažák s netradiční chutí bylinek.

Pojďte se vydat na trasu památného závodu a spojte návštěvu s občerstvením v naší restauraci, jak to učinilo před sto lety šedesát lyžařů mistrovského závodu. Těšíme se na vás, Olga a Michal Kreiplovi.

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel: 736 678 302, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se anglicky i německy.

KAFE & VÍNO NADE DNEM

Dříve jsem býval sporadickým pijákem kávy. Bylo mi známo, že existují dva druhy zrn, robusta a arabika, že italské espresso je malé silné a v Americe dostanete vždy hodně kávy a hodně naředěné, ale většinou jsem řešil jen základní věc, jestli mi chutná nebo nechutná. A většinou nechutná. Že existují dvě kávy jsem začal poznávat díky dvěma Petrám, mé skvělé ženě Petře a skvělé české baristce Petře Veselé. Ano, kdo nevíte, tak vězte, že existují dva zcela rozdílné světy kávy, káva komoditní a výběrová, stará a nová škola pražení, hořká a kyselá, řečeno ve zkratce. U nás v kavárně se necháváme unést **výběrovou kávou**. Před dvěma a půl lety jsme začínali s kávou od liberecké značky Nordbeans a vždy jsme brali zrna z jejich nejvyšší řady. Nyní jsme usoudili, že je čas na změnu, a od listopadu připravujeme kávu z ostravské pražírny **FATHER'S**. Věřte, že při výběru nové pražírny jsme nešli

s nároky dolů. Ke kávě nabízíme i výjimečné **dorty od Jany Doubravy** z Trutnova. V nabídce vedle klasických nápojů najdete i ty méně obvyklé, například Euforii, přirozeně šumivé nealko z březové mízy nebo ovocné bio limonády od belgické firmy Kefir, rádi nabízíme i pivo z pivovaru Obora. Velkým povzbuzením bylo zařazení naší kavárny do mobilní aplikace **European Coffee Trip** vytvořené pro milovníky kávy a baristy z celé Evropy.

Zchátralý a prázdný dům čp. 83 naproti kostelu jsem v roce 2004 koupil proto, že když jsem do něj vlezl, tak mě zcela uhranul svojí autentičností, pod nátěry a nepořádkem se skrývaly 150 let staré dřevěné schody a podlahy, původní okna, klenby a krásné velké místnosti. Při opravě šlo o to, co nejvíce zachovat to původní a pravé. Nejvíce poničený byl obchod, kde mi maminka celé mé dětství kupovala botičky a který se po revoluci změnil na pekárnu. Boty, rohlíky a ani nic jiného jsem prodávat nechtěl, ale nakonec jsem se logicky rozhodl vyhovět své druhé vášni a 18. dubna 2008 jsem otevřel Vinotéku NADE DNEM. Nevznikl tak prostor jen pro popíjení, oslavy a ochutnávky, ale i místo pro koncerty, vernisáže, čtení, přednášky a další akce, které jsme měli potřebu pořádat. Nikdy jsem se nepovažoval za velkého znalce vín a moje představa, že vedle své profese budu moci provozovat obchod, byla také naivní. Po deseti letech jsem vinotéku na pět let pronajal. Zásadní změna nastala, když jsme se rozhodli vrátit si vinotéku zpět a rozšířit ji o kavárnu. Otevřeli jsme ji 1. července 2022 a moje žena Petra si vzala na starost i vinotéku.

Zachovala filozofii nabídky malých rodinných vinařství, ale regály řádně provětrala, oslovila nové vinaře, například **Filipa Mlýnka a Jindřicha Kadrnku** z Dolních Dunajovic a další. Nemalou část zabírají vína od vinařů, kteří se věnují výhradně **naturálním vínům**. Ve Francii nebo Itálii jich najdete stovky, u nás desítky. Naturální vinaři bývají hledači, novátoři, pankáči, což nutně neznamená, že výrobě nechají volný průběh, ba naopak, přesně vědí, kam směřují, a stejně jako klasičtí vinaři se snaží dotáhnout víno k dokonalosti. Mezi naturálními víny najdete filtrované, nefiltrované, tiché a netiché Pét-naty, cuvée z několika odrůd nebo barev, lahve s korkem, se šroubovacím uzávěrem nebo s korunkou, pestré viněty s pojmenováním i z nevinařského světa. Našimi průvodci a velkými oblíbenci z řad naturálních vinařů jsou **Dominika Černošská** z Vinařství Plenér z Pavlova a **Marek Vybíral**, milovník vína a hor z Vinařství Krásná hora ze Starého Poddvorova. V našem regálu najdete i star Milana Nestarce, Otu Ševčíka, Vinařství Kacetl nebo nám regionálně nejbližší Vinné sklepy Kutná Hora.

Milovníků výběrové kávy a naturálních vín přibývá, a jestli si nejste jisti, zda je to váš šálek kávy nebo sklenka vína, tak není nic jednoduššího než se u nás zastavit.

Bude nám potěšením. Petra a Miloslav Klimeš

KAFE & VÍNO NADE DNEM, Třída Josefa II. 83, 542 26 Horní Maršov, otevřeno čt 10–18, pá 10–20, so 9–20, ne 9–18 hodin, Petra Klimeš, telefon 730 189 180.

VESELY VÝLET®

ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Eva Hrubá, fotografie: Jiří Bruník, Pavel Klimeš, Wenzel Lahmer, Stanislav Ondráček, Robert Spatzier a archiv vydavatelů, sazba: Tisk Ofset a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsow, uzávěrka: 12. 12. 2024, náklad: 35.000 kusů, z toho 23.000 kusů v české a 12.000 v německé verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 62/léto 2025) poštou, pošlete spolu s adresou 50 Kč, jste-li z České republiky, nebo 200 Kč, jste-li v cizině, nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

Kromě své hlavní činnosti, kterou je bádání a editace webové databáze Archa Krkonoš®, se zapsaný ústav Paměť Krkonoš zapojuje do akcí připomínajících historii a tradice kraje pod Sněžkou. S pořadateli oslav stoletého výročí 1. samostatného mistrovství světa v lyžování z janskolázeňského spolku Rendezvous Ski Races 1925 je ústav propojený i personálně. Jedním z výstupů spolupráce je výstava připravená do historické Sokolovny v Janských Lázních. Prohlédli jsme mnoho fondů, navštívili důležité osoby znalé historie lyžování, v terénu hledali místa související s mistrovskými závody v Janských Lázních v únoru 1925. Výsledky se promítly do programu, námětu komunitního divadla a zajisté do obsahu výstavy. Velmi pomohla mravenčí práce badatele Petra Hybského, který se ujal zpracování dobového tisku, vytvořil vizitky závodníků a pomohl s rekonstrukcí tratě, tedy kudy že to tenkrát vlastně běželi. Vedení trasy bylo pro mnohé překvapením, jako třeba sjezd do Klausového dolu v závěru osmnáctikilometrového závodu. Tím, že se ani padesátkilometrová jízda nekonala na okruhu, bylo přesné stanovení trasy detektivním pátráním. Vždyť řada cest z roku 1925 se už dnes nepoužívá. Výsledek je na největším panelu výstavy nazvaném Královská padesátka. Do dobové mapy zakreslenou trasu doplňují informace o průběžném pořadí, časech vedoucích závodníků a někdy i jadrné komentáře kontrolorů, lyžařů i diváků. Například, traťový komisař II. úseku činovník Svazu lyžařů Komárek referoval: „Pozoroval jsem závodníky na průseku zvaném Lahrbusch, který je neobyčejně prudký a plný zatáček. Tento sjezd hravě a v nádherném stylu zvládali Italové, zvláště Ghedina. Po nich bezvadným stylem jeli příslušníci HDW, takřka bez výjimky v úzké stopě, v hlubokém podřepu, vyšlapující ze zatáčky. Poláci jeli špatně, zřejmě neměli lyže dobře namazané.“

My, co sledujeme současné lyžování, známe italského sjezdaře Kristiana Ghedinu, medailistu z několika mistrovství světa a držitele devětadvaceti umístění na stupních vítězů ve Světovém poháru. Po ukončení závodní kariéry v roce 2006 trénoval českého sjezdaře Ondru Banka. Jen nevíme, jestli je příbuzný z Giuseppem Ghedinou, který v Janských Lázních v únoru 1925 skončil jedenáctý. Vedoucí kontroly III. úseku u Zlaté vyhlídky na Benecku malíř František Čína Jelinek zapsal: „K občerstvovací stanici přijel v nejlepší kondici Donth, žádné občerstvení nepřijal a hnál se ihned dál. Rovněž Ital Enrico Colli odmítl podávaný mu čaj. S ukrutným hladem přijel Emerich Rath, který zle řádl mezi ovocem narovnaným na třech mísách.“ Alespoň víme, že českému Němci Rathovi soutěžícímu v kategorii veteránů po třiceti ujetých kilometrech chutnalo. Jeden z polských lyžařů již z dálky hlasitě křičel: „Herbata, herbata!“ Na to mu jeden bodrý občan odpověděl: „Tady, holenku, žádná hrbatá není, ale dole v Pommerndorfu, tam znám minimálně čtyři!“ Jestli závodník dostal svůj čaj, se můžeme jen dohadovat. Na kontrole V. úseku v Černém Dole zapsal profesor Tureček do hlášení: „Závodníci hojně žádali občerstvení, proto jsem poslal pro další zásilku čokolády a pomerančů. Přibyl vypil až 6 sklenic mléka. Hojně se u závodníků objevovaly křeče. Většina znovu mazala lyže, nejvíce Klisterem.“ Zajisté, vždyť je čekalo posledních sedm kilometrů se stoupáním k Hoffmannově boudě. A Karlu Příbylovi mléko nepomohlo, dojel tři hodiny po vítězném Franzu Donthovi. Hlavní panel výstavy dlouhý 3,7 a vysoký 2 metry rámuje fotografie především z novin a časopisů, které Petr Hybský koloroval. Pravých fotografií a pohlednic se z mistrovství nedochovalo mnoho, nebo o nich zatím nevíme. Velký díl obrazového materiálu na panelech je ze sbírky Veselého výletu. Trojrozměrné předměty jako figurínu ustrojenou v dobovém sportovním oblečení, historické lyže či sportovní saně jsou z bohaté sbírky janskolázeňského sběratele a také skvělého lyžaře Jana Hainiše. Největší prostor je věnovaný lyžování, okolnostem uspořádání výjimečné akce a jednotlivým účastníkům mistrovství. Další panely se věnují městu Janské Lázně

v dobovém kontextu. Je tu srovnávací mapa zástavby v roce 1925 a 2025 s vyznačením zaniklých domů, jak jsou zaznamenány v databázi Archa Krkonoš®. Zvláštní pozornost patří vzniku a vývoji první lanové dráhy v Československu z Janských Lázní na Černou horu.

K výstavě je připravená i stolní hra mistrovského závodu na 18 kilometrů. Hází se kostkou a lyžaři postupují po trati s mnoha nástrahami k cíli. Když hodí 1 až 3 vrací se zpět kvůli silnému protivětru. Naopak 4 až 6 je posune dopředu, protože jim fouká do zad. Na občerstvovací stanici si lyžař v ruletě vytočí doplnění energie v podobě chleba se sádlem nebo je zpomalený přidělem jen suché kůrky. Dopředu se neposouvá ani po pádu či zlomené hůlce. Předjíždět soupeře může jen v místech s dvojitou stopou. Pro posílení ducha fair play slouží políčko dobrý skutek, kdy lyžař může posunout dopředu soupeře. Naopak mu hrozí deprese ze ztráty vedení, což zpomalí jeho výkon. A vítěz je jako při skutečném závodě jenom jeden. Průběh mistrovského závodu na 18 kilometrů hravě popisuje autorský komiks sestavený z dobových fotografií. Na památku si návštěvníci mohou koupit odznak mistrovství, hrnek, triko, ručně háčkovanou čelenku z merina s logem závodu. Medaile vycházející z originálu 1925 jsou jen pro účastníky osmnáctikilometrového závodu. Podrobné informace o celém mistrovství přináší brožura Petra Hybského. Ten pro výstavu připravil papírový model Janských Lázní 1925 od kolonády po Krakonošův skokanský můstek. V předsáli kina a v lázeňské kolonádě jsou připravené výstavy o sportovci Emerichu Rathovi, lyžařích z kraje pod Sněžkou a vzpomínková výstava fotografií iniciátora celého dění kolem připomenutí 1. samostatného mistrovství světa Tomáše Němce.

Výstava vznikla s podporou Státních léčebných lázní Janské Lázně. Vernisáž se koná v lázeňské historické Sokolovně 1. února 2025 ve 13 hodin, navazuje na ni setkání s lyžařskými pamětníky v sále kina Vlast. Otevírací hodiny budou upřesněny na stránkách mistrovství www.fis1925.com.

www.pametkrkonos.cz

www.archakrkonos.cz

PAMĚŤ KRKONOŠ

Vizualizace připravených panelů výstavy ke stoletému výročí mistrovství světa 1925 v Janských Lázních.

Editaci databáze Archa Krkonoš® podporují obce a města kraje pod Sněžkou.

Horní Maršov

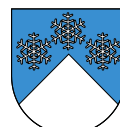
Janské Lázně

Malá Úpa

Mladé Buky

Pec pod Sněžkou

Svoboda nad Úpou

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE – SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30–17.30 (v hlavní sezóně do 18.00)

Sportovní průkazy doplňují povídání o lyžařském klubu v Peci pod Sněžkou na str. 8.

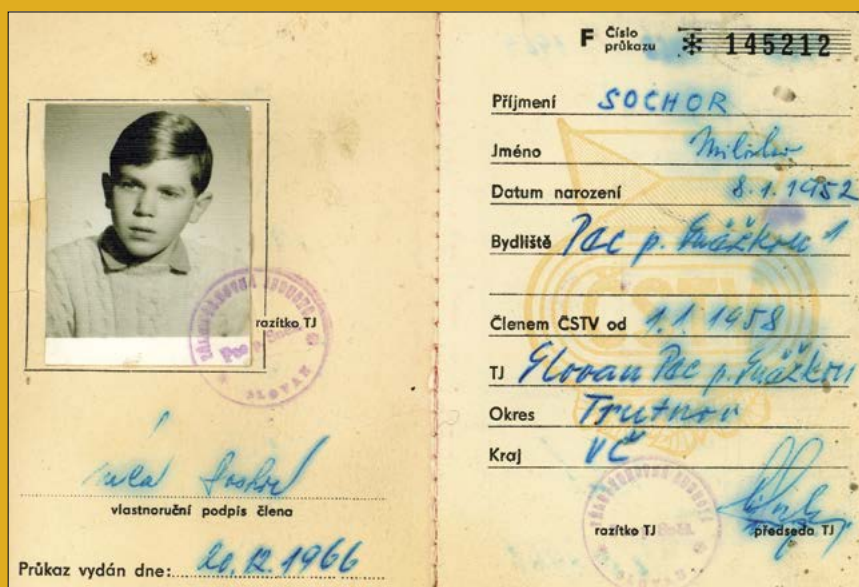
Franz Adolf z klubu Riesenhain byl s tímto průkazem čtvrtý na MS v běhu na 50 km.

Průkaz lyžaře Franze Meerganse z Pece z roku 1935.

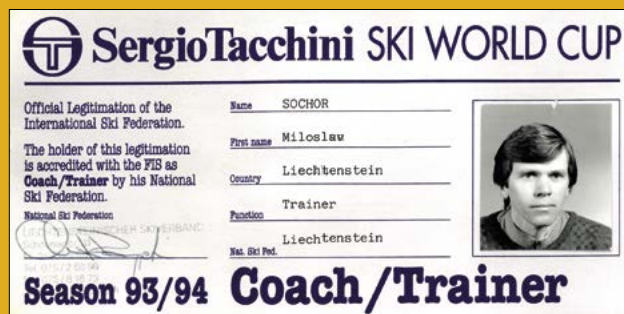
Průkaz TJ Slovan Pec pozdějšího záchranáře HS Ivana Doulika.

Oddílový průkaz dorostence Miloslava Sochora z roku 1966 a o deset let mladší účastnický průkaz z olympiády.

◀ Průkazy Svazu lyžařů ČR (s podpisem Vojtěcha Jílka) a německého svazu HDW z doby MS v Janských Lázních 1925.

Míla Sochor z Pece trénoval tři roky reprezentaci Lichtenštejnska i na závodech Světového poháru.